TRST, petek
4. februarja 1955
Leto XI. - Št. 29 (2958)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 T 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Peking odklanja vabilo Varnostnega sveta in zahteva izključitev predstavnika Čangkajška

Čuenlaj poudarja tudi, da je njegova vlada pripravljena udeležiti se razprave samo v zvezi s sovjetsko resolucijo - Posvetovanja v Londonu - Vedno večja možnost indijskega posredovanja

NEW YORK, 3. — Kitajski ministrski predsednik Čuenlaj je poslal glavnemu tajniku OZN odgovor na vabilo na udeležbo pri prazpravi v Varnostnem svetu. V odgovoru postavlja Čuenlaj pogoj, da se razpravlja o sovjetskem predlogu in da se Cangkajškov delegat izključi iz Varnostnega sveta.

Odgovor je sledeče vsebine: «Ameriški napad na kitajsko ozemlje na Formozi je bil stalno vir napetosti na Daljnem vzhodu. Nedavno so ZDA po sklenitvi pogodbe o vzajemni varnosti s Cangkajškom poslale nove pomorske in letalske sile na področje Formoze, odkrito so grozile z vojno in so se prepustile vojaškim izzivanjem proti kitajskemu ljudstvu s pripravljanjem razširitve napada proti Kitajski in s povzročanjem še večje napetosti na Daljnem vzhodu.

Zato da se zmanjša napetost na Daljnem vzhodu, odpravi ogrožanje varnosti Kitajske in napravi konec ameriškega napada, vlada kitajske ljudske republike v celoti podpira resolucijo, ki jo je predložil predstavnik Sovjetske zveze v Varnostnem svetu Zadruženih narodov glede napadalnih dejanj s strani ZDA proti Kitajski ljudski republiki na področju Formoze in drugih kitajskih otokov, in je trdno prepričana, da mora Varnostni svet OZN obsoditi ZDA, zato da takoj prenehajo z napadom na Kitajsko in z vmešavanjem v kitajske notranje zadeve, kakor tudi da umaknejo vse svoje oborožene sile s Formoze in iz Formoškega preliva.

Formoza, Peskadorski otoki in drugi obalni otoki so vsi neodtujljivi del kitajskega ozemlja. Uveljavljanje suverene pravice kitajskega ljudstva, da osvobodi svoje ozemlje, je vprašanje, ki je izključno notranja zadeva Kitajske in ni nikoli povzročalo mednarodne napetosti in tudi ne more ogrožati miru in varnosti.

Toda predstavnik Nove Zelandije je predlagal, naj Varnostni svet OZN razpravlja o sovražnostih na področju nekaterih otokov ob obali celinske Kitajske med Kitajsko ljudsko republiko in Cangkajškovo izdajalsko kliko.

To očitno pomeni vmešavati se v notranje zadeve Kitajske in prikrivati napadalna dejanja ZDA proti Kitajski, in torej odkrito kršitev temeljnih načel listine Združenih narodov.

Posebno nedopustno je dejstvo, da Kitajska ljudska republika, ki predstavlja 600 milijonov Kitajcev, še vedno nima svojega zakonitega položaja in svojih pravic v OZN, medtem ko predstavnik majhne peščice Cangkajškove klike, ki jo je kitajsko ljudstvo zavrnilo, še vedno nepostavno zavzema to mesto, ki pritiče Kitajski v OZN.

Vlada Kitajske ljudske republike ne more poslati svojega predstavnika k razpravi o novozelandskem predlogu kot odgovor na vabilo Varnostnega sveta.

Hkrati je treba poudariti, da brez udeležbe predstavnika kitajske ljudske republike v imenu Kitajske pri razpravljanju v Varnostnem svetu OZN bi bili vsi sklepi Varnostnega sveta o vprašanjih, ki se tičejo Kitajske, nezakoniti, nični in brez veljave.

Vlada Kitajske ljudske republike je mnenja, da samo z namenom razpravljanja o sovjetski resoluciji in samo tedaj, ko bo predstavnik Cangkajškove klike poslan iz Varnostnega sveta in bo predstavnik Kitajske ljudske republike nastopal v imenu Kitajske, samo tedaj bo Kitajska ljudska republika lahko poslala svojega predstavnika, da se udeleži razprave v Varnostnem svetu.

Vlada Kitajske ljudske republike se nenehno trudi za zmanjšanje napetosti na Daljnem vzhodu in za ohranitev mednarodnega miru. Napetost na področju Formoze je nastala zaradi ameriške zasedbe Formoze in zaradi vmešavanje v kitajske notranje zadeve.

Vsi pravi mednarodni napori za zmanjšanje in odpravo napetosti, ki so jo povzročile ZDA na tem področju in na drugih področjih Daljnega vzhoda, bodo uživali podporo kitajske ljudske republike».

Odgovor je bil poslan glavnem tajniku Hammarskjoeldu tudi zato, da «se izroči predsedniku Varnostnega sveta».

Sklep kitajske vlade je v Londonu povzročil presenečenje in nezadovoljstvo, ker so do zadnjega upali, da bo kitajska vlada pristala na razgovore v OZN. Predstavnik Foreign Officea je izjavil, da je kitajski sklep povzročil nezadovoljstvo v britanski vladi.

Za jutri je Churchill sklical sejo ožje vlade, da na njej proučijo nastali položaj. Nocoj pa so se v njegovi rezidenci zbrali ministrski predsedniki Commonwealtha, ki so razpravljali o nadaljnjih korakih. Ponovno se bodo sestali jutri na plenarni seji, da temeljito proučijo celotno vprašanje.

V poučenih krogih izjavljajo, da so se med Veliko Britanijo, ZDA in ostalimi državami članicami OZN že začela posvetovanja zaradi kitajske odklonitve.

Medtem pa nadaljuje indijski ministrski predsednik Nehru v Londonu razgovore v zvezi s Formozo. Danes se je razgovarjal z ameriškim poslanikom v Londonu Aldrichom. V torek pa je Nehruja obiskal kitajski odpravnik poslov v Londonu. V ameriških krogih so Aldrichov obisk pri Nehruju označili za «vljudnostni obisk», toda v poučenih krogih izjavljajo, da sta govorila o možnosti indijskega posredovanja v sporu zaradi Formoze. Po raznih vesteh nadaljuje Nehru s posvetovanji, da vidi, ali je dana možnost za sklicanje konference, kakršna je bila v Ženevi, tako da bi na njej skušali najti sporazum. Vsi ti razgovori pa so nedvomno v zvezi tudi s skupno pobudo držav skupine Colombo, ki so se v glavnem že sporazumele o skupnem nastopu. Indonezijski minister za informacije Tobing je danes v Djakarti po seji vlade izjavil, da bo ministrski predsednik Sastroamidjojo stopil v stik z vladami ostalih držav skupine Colombo, zato da skupno proučijo razvoj položaja na Formozi in da prispevajo k zmanjšanju napetosti. Minister je dodal, da je za indonezijsko vlado vprašanje Formoze velike važnosti, in da skrbno sledi tamkajšnjemu razvoju.

Tudi v krogih OZN posvečajo posebno pozornost razgovorom v Londonu in mnenje nekaterih še pred kitajskim odgovorom je bilo, da prihaja vedno bolj v ospredje možnost pogajanj za sporazum o ukinitvi sovražnosti izven OZN, in sicer v okviru možnosti, ki jih nakazujejo sedanji Nehrujevi razgovori.

Glasilo britanske laburistične stranke «Daily Herald» navaja v svojem današnjem uvodniku tri točke, ki se mu zdijo potrebne za odstranitev nevarnosti vojne: «1. Formoza je sedaj najbolj nevarno področje sveta in bo takšno ostalo, dokler bodo Američani in morda tudi britanska vlada mislili, da lahko obstajata dve Kitajski. Potrebna je izločitev Čangkajška iz OZN in koraki za vstop prave Kitajske v to organizacijo. 2. Potreba razgovorov med velikimi svetovnimi silami na višji ravni je vprašanje življenja ali smrti. Te velesile imajo sedaj naše življenje v svojih rokah. 3. Biti moramo popolnoma gotovi glede pogojev, v katerih bi NATO lahko uporabila vodikovo bombo.»

«Akcijski program o teh treh točkah, zaključuje list, bi potolažil britansko ljudstvo».

Kar se tiče vojaškega položaja, pa javljajo, da se bo evakuacija otočja Tačen začela v prihodnjih 48 urah. V kuomintanških vojaških krogih izjavljajo, da se številne kitajske pomorske enote zbirajo severno od tega otočja. V Tajpeh je danes prispel poveljnik ameriških letalskih sil na Daljnem vzhodu general Partridge, kjer se je razgovarjal s Cangkajškovimi vojaškimi voditelji. Kuomintanška letala pa so danes bombardirala otok Jikjangšan.

Skupne komisije Zveznega izvršnega sveta in Zvezne skupščine

BEOGRAD, 3. — Na osnovi sklepa koordinacijskega odbora Zveznega izvršnega sveta in predsednikov posameznih odborov Zvezne ljudske skupščine bodo ustanovljene skupne komisije Zveznega izvršnega sveta in Zvezne skupščine in sicer komisija za prepise o razdelitvi družbenega dohodka, komisija o predpisih o kreditnem in bančnem sistemu, komisija za zadružništvo, komisija za obrt, komisija za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, komisija za organizacijo zdravstvenega dela, komisija za organizacijo zdravstvene službe in za zdravstvena vprašanja, komisija za predpise o delovnih odnosih, komisija za delavsko samoupravljanje, komisija za združevanje samoupravnih organizacij in ustanov in komisija za predpise o državni upravi.

Danes opolnoči odločitev o usodi francoske vlade

Mendès-France je poudaril, da mora vlada voditi v Afriki politiko pomiritve in reform - René Mayer je napadel politiko vlade, socialistični poslanci pa so poudarili, da bi zrušitev vlade pomenila obsodbo politike reform

PARIZ, 3. — Razprave o Severni Afriki v narodni skupščini se je nadaljevala danes popoldne. Prvi je govoril radikalsocialistični poslanec René Mayer. V svojem govoru je kritiziral delo vlade v Severni Afriki, počasnost pogajanj in ponavljanje incidentov. Dejal je, da spričo sedanjega stanja stvari ne more glasovati za zaupnico vladi.

Kritiziral je tudi imenovanje Soustella za guvernerja v Alžiru. Vprašal se je, kakšen pomen bo lahko imelo delo novega guvernerja, ko se ne strinja z mnenjem vlade na področju mednarodne politike. Mayer je sicer priznal, da se mora Francija prilagoditi razvoju modernega sveta, vendar pa je zavrnil tako ureditev, kakršna se je dosegla v Vietnamu, v francoski Indiji in v Fezzanu.

Za Mayerjem je govoril oranski poslanec socialist Rabier, ki je protestiral proti ozračju, ki so ga ustvarili v Alžiru Francozi, ki prihajajo iz metropolitanskega ozemlja. Dejal je, da ti sejejo nered, zato da povzročijo intervencijo oborožene sile in da dosežejo ohranitev sedanjega stanja. Zatem je Radier pozval svoje kolege, naj danes ne zrušijo vlade, ker bi to «pomenilo veliko nevarnost za Francijo in za Alžir».

Sledil je poslanec iz Costantine, socialist Ben Ahmed, ki je obsojal zatiralne metode v Alžiru, dodal pa je, da bo v primeru nezaupnice vladi pomenilo glasovanje skupščine obsodbo politike reform, ki jo pripravlja Mendes-France.

Govoril je še minister za tuniške in maroške zadeve Christian Fouchet, ki je med drugim izjavil, da se francosko-tunizijska pogajanja niso še zaključila in da bo besedilo sporazumov pripravljeno v kratkem. Dodal je: «Ne bojimo se razprave, do katere bo prišlo, ko bo treba ratificirati te sporazume.» Obrazložil je nato v velikih potezah vsebino morebitnega sporazuma in dodal: «Položaj vlade v odnosih do Tunizije ostane nespremenjen: avtonomija, toda ne neodvisnost.»

Seja se je nadaljevala ob 21. uri, ko je prvi govoril neki neodvisni alžirski poslanec, za njim pa Mendes-France.

V svojem govoru je Mendes France najprej poudaril resnost severnoafrišega vprašanja ter je omenil številne razprave o tem v narodni skupščini. Pripomnil je, da je na zadnji razpravi v decembru skupščina izrekla s tem v zvezi vladi zaupnico. Poudaril je tudi, da je skupščina vedno odobravala vladno politiko v Severni Afriki in da noben nov dogodek ne opravičuje spremembe stališča. Poslancu Mayerju, ki je popoldne kritiziral politiko vlade, je izjavil, da tudi on deli odgovornost vlade, ki jo je podprl se svojim glasom.

Zatem je Mendes France poudaril, da mora Francija vskladiti v Severni Afriki težnje in pravice enih in drugih.

O Fezzanu je predsednik izjavil, da je francoska vlada opozorila libijsko vlado na obveznosti, ki jih je ta sprejela, in na nujnost francoske navzočnosti v nekaterih področjih libijskega ozemlja, ter je dodal, da ne bo moglo biti govora o francoski evakuaciji Fezzana, če ne bodo bistveni interesi Francije zaščiteni in če ne bo francoska vlada dobila potrebnih jamstev.

O Alžiru pa je poudaril različno razpoloženje med mestom Alžirom, kjer «vlada veliko vnemirjenje» pogostoma zaradi netočnih ali pretiranih vesti, ter ostalim delom ozemlja.

Poudaril je še, da morajo reforme v Severni Afriki spremljati gospodarski in socialni ukrepi.

V zvezi s Tunizijo je Mendes France izjavil, da je «notranjo ovtonomijo» obljubilo že dvajset francoskih vlad, ki so si sledile. Dodal je, da je dolžnost vlade, da ne razočara pričakovanja tunizijskega ljudstva in da hkrati ščiti pravice Francije in Francozov v Tuniziji.

Poudaril je zatem, da se je vlada držala obveznosti, ki jih je prevzela pred skupščino, in da so med pogajanji premagali resne težave. Nobeno vprašanje ni nerešljivo in pričakuje se pozitiven zaključek pogajanj.

Zatem je Mendes France izjavil, da ne razume, kako so nekateri poslanci mogli kritizirati navzočnost predstavnikov stranke Neodestur v tunizijski delegaciji, ter je poudaril, da pogajanja ne bi mogla biti stvarna, če ne bi bili zastopani na njih tunizijski nacionalisti.

Dodal je še, da bodo francosko-tunizijski dogovori, ki jih bo morala skupščina ratificirati, ščitili francoske pravice na vojaškem in diplomatskem področju. Prenos policijske službe bo postopen, varnost Francozov v Tuniziji pa bo zagotovljena.

«Samo dve politiki, je zaključil Mendes France, sta mogoči v Severni Afriki: pomiritev in reforme ali pa zatiranje in uporabljanje sile. Interes države nalaga vladi, da se z vsemi silami bori za zmago edine politike, ki lahko zagotovi navzočnost Francije na afriškem ozemlju».

Sledile so kratke izjave še drugih dveh poslancev, nakar je Mendes France postavil vprašanje zaupnice za odobritev resolucije, ki jo je predložil radikalni socialist in ki odobrava izjave vlade. O zaupnici bo skupščina glasovala jutri opolnoči. Seja skupščine pa se bo začela ob 21. uri, ko bodo poslanci podali izjave o glasovanju.

„Galeb" prispe danes pred Sueški prekop

Z GALEBA, 3. — Predvideva se, da bo jugoslovanska eskadra jutri prispela pred Sueški prekop. Predsednik republike prejema vsak dan številne brzojavke delovnih kolektivov, podjetij, sindikalnih in partijskih organizacij, članov Zveze borcev in mladine, ki mu čestitajo k uspešnemu poslanstvu v Indiji in Burmi in izražajo željo, da ga čimprej vidijo. Člani predsednikovega spremstva so priredili doslej več aktualnih predavanj o Indiji in Burmi za oficirje in člane posadke «Galeba».

BEOGRAD, 3. — Namestnik državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Ales Bebler je danes sprejel novega veleposlanika francoske republike v Beogradu Françoisa Couleta, ki mu je predložil poverilna pisma.

Nobenega sporazuma med razgovori v Bagdadu

Nadaljujejo se posvetovanja arabskih vladnih predsednikov v Kairu - Turčija in Irak sta odločena skleniti sporazum

BAGDAD, 3. — Delegacija Arabske lige je danes odpotovala iz Bagdada v Damask in Beirut, kjer je poročala sirijskim in libanonskim voditeljem o svojem posredovanju in je nato nadaljevala pot v Kairo. V Kairu se je medtem iz uradnih virov izvedelo, da niso točne prvotne vesti o sporazumu za sestanek med Naserom in Nuri Saidom, ter da je Naser zavrnil predlog za ta sestanek. Vladni list «Al Gumhuria» piše med drugim: «Predlog ni bil nič drugega nego spletka, ki bi povzročila samo izgubljanje časa. Spor med Egiptom in Irakom ni osebna zadeva med Naserom in Nuri Saidom, pač pa zadeva, ki se tiče vseh arabskih držav».

Egiptovska vlada je danes razpravljala o položaju, ki je nastal po neuspehu razgovorov v Bagdadu. Naser je obrazložil egiptovsko politiko, če bo Irak vztrajal na sklenitvi pogodbe s Turčijo. Egipt bo namreč izstopil iz Arabske lige in ustanovil novo obrambno zavezništvo, ki bo odprto za vse arabske države, ki nasprotujejo zavezništvom z nearabskimi državami.

Danes popoldne pa se je ponovno sestala konferenca predsednikov arabskih držav, na kateri je podala poročilo delegacija, ki se je pogajala v Bagdadu. Sestanek se je zaključil po treh urah in pol, ne da bi prišli do kakega zaključka. Objavljeno ni bilo nobeno poročilo. Prihodnji sestanek bo v nedeljo popoldne.

V Ankari pa je predstavnik turške vlade izjavil, da sta Turčija in Irak odločena skleniti za vsako ceno sporazum in da sta prepričani, da bo ta sporazum koristen za vse arabske države in tudi za stvar miru.

«Mi, je dodal predstavnik, se zahvaljujemo arabskim državnikom, ki nam pomagajo pri naši nalogi, zlasti pa sirijskim državnikom. Kljub vsej sovražni propagandi, je dodal predstavnik, bo Turčija vedno ob strani Iraka in arabskih držav, ki kažejo razumevanje za stvarnost, in se bo trudila, da brez odlašanja uresniči turško-iraški sporazum».

Gospodarska vprašanja Commonwealtha

LONDON, 3. — Tudi danes so imeli vladni predsedniki Commonwealtha dve seji. Uradno poročilo pravi, da so zjutraj govorili o nekaterih gospodarskih vprašanjih Commonwealtha. Finančni minister Butler je poročal o splošnem gospodarskem položaju.

Poročilo pravi dolje: «Ministrski predsedniki so poudarili svoj pristanek na predloge o skupni intervenciji za pripravo večstranskega sistema za trgovino in plačila, predloge, ki so bili podani na gospodarski konferenci Commonwealtha leta 1952. Z zadoščenjem so sprejeli na znanje dosežene uspehe glede trdnosti in stalnosti gospodarstva na šterlinškem področju v celoti, priznašli pa so, da je potrebno še dalje razvijati gospodarske vire in dohodke v tujih devizah v celotnem Commonwealthu.»

Popoldanske seje pa so se udeležili vladni predsedniki držav Commonwealtha, ki so podpisali pogodbo o obrambi Jugovzhodne Azije. Navzoči so bili tudi vojaški svetovalci.

Huda eksplozija na petrolejski ladji

HAAG, 3. — Parni kotel kostariške petrolejske ladje «Darnel» je eksplodiral danes ponoči, ko je ladja plula ob španski obali blizu mesta La Coruna in je bila namenjena v Jamaico.

Ladja je poslala klic na pomoč in sporočila, da je bilo pri eksploziji mnogo ranjenih. Neka norveška petrolejska ladja in neka francoska ladja sta prišli ladji na pomoč.

Malagodijev obisk pri Scelbi zaradi položaja v vladni koaliciji

Liberalci še niso jasno izrazili svojega stališča, v konkretnih vprašanjih pa so se večinoma znašli v taboru z demokristjani - Seja ministrov o Vanonijevem načrtu - Pred povišanjem cen električnega toka?

(Od našega dopisnika)

RIM, 3. — V polemiko med strankami vladne koalicije so danes posegli tudi liberalci, ki so se doslej držali bolj ob strani. Glavni tajnik PLI je danes predpoldne obiskal ministrskega predsednika Scelbo in sicer, kot pravijo v liberalnih krogih, prav v zvezi s položajem v vladni koaliciji. V istih krogih dodajajo, da liberalna stranka sicer ni posegala v polemike zadnjih dni, da pa to ne pomeni, da je zadeva ne zanima.

Odkritega mnenja o položaju liberalci tudi danes ne izražajo, iz izjav krogov PLI pa je razvidno, da jim demokristjanski obrat na desno ni nevsečen do one mere, kolikor ne ogroža njihovih lastnih pozicij. Končno so se polemike med vladnimi strankami razvnele ob vprašanju zemljiških pogodb, iz nasprotja med socialnimi demokrati in liberalci, ki so jih kasneje z znanim obratom na desno podprli demokristjani. Tudi v številnih drugih vprašanjih, v katerih vidijo socialni demokrati znake demokristjanske desne usmeritve, se liberalci znašli v istem taboru z večinsko stranko. Edina izjema utegne biti primer D'Onofrio, glede katerega pa PLI tudi še ni izrazil jasnega mnenja.

Danes je začelo zasedati državno vodstvo PSDI. Na dnevnem redu so bila organizacijska in statutarna vprašanja, zanimiva zaradi tega, ker postavlja levica zahtevo po izrednem kongresu. Pravo razpravljanje o političnem položaju pride na vrsto šele jutri.

V finančnem ministrstvu je bila danes medministrska seja o Vanonijevem načrtu. Udeležili so se je ministri Villabruna, Vanoni in Gava, podtajniki Battista, Ferrari Aggradi in Arcaini ter državni svetnik Santoro in tajnik medministrskega odbora za cene Foglietti. Med udeleženci ni bilo nobenega socialdemokratskega predstavnika v vladi, niti finančnega ministra Tremellonija ali ministra za javna dela Romite (čeprav so govorili o avtostradah), pač pa ji je prisostvoval liberalec Villabruna, minister za industrijo. Predvsem so razpravljali o proizvodnji in cenah električne energije. Verjetno se bo iz sestanka izcimilo povečanje tarif za električni tok. Razpravljali so se o nekaterih drugih vprašanjih, ki nimajo neposredne zveze z Vanonijevim načrtom, tako da nastaja vtis, kot da se ustvarja v okviru vlade nekak nov demokristjansko-liberalni gospodarski direktorij.

Senat je danes začel razpravljati o ratifikaciji konvencije med državami NATO o statutu njihovih oboroženih sil. Ta konvencija, podpisana 19. junija 1951 v Londonu, omogoča državam NATO (praktično gre skoraj izključno za ZDA), da vzdržujejo oborožene sile na ozemlju ostalih držav članic. Senatorji levice so predvsem kritizirali dejstvo, da se je v Italiji ta konvencija začela izvajati, davno preden je bila predložena parlamentu. Senator Terracini (KPI) pa je zahteval od predsednika, naj da čimprej na dnevni red vprašanje objave seznamov OVRE.

A. P.

MENDERES IN KEPRULU STA SE VRNILA IZ RIMA V TURČIJO

Turčija ni vabila Italije naj vstopi v balkanski pakt

Tako je izjavil turški ministrski predsednik Menderes in dodal, da za takšno vabilo ni imel pooblastila od Grčije in Jugoslavije - Martino izključuje možnost turškega pristopa k ZEZ

RIM, 3. — Turški ministrski predsednik Menderes in zunanji minister Keprulu sta danes ob 11. uri z letalom odpotovala iz Rima in medtem tudi že prispela v Carigrad. Na letališču Ciampino sta se od turških gostov poslovila med drugimi tudi ministrski predsednik Scelba in zunanji minister Martino.

Pred odhodom je imel Menderes kratko tiskovno konferenco, med katero je poudaril, da so bili rimski razgovori koristni in da so na njih ugotovili enakost mnenj, kot pravi tudi včeraj objavljeno uradno poročilo. Menderes je dodal, da na dnevnem redu ni bilo posebnih vprašanj in da tudi ni bilo treba reševati spornih zadev, zaradi česar so lahko «v ozračju popolne mirnosti pregledali mednarodna vprašanja, ki zanimajo skupno obe deželi, in razna dvostranska vprašanja, kot so gospodarski in kulturni odnosi».

Menderes je nato dejal, da je med mednarodnimi vprašanji prevladovalo ohranjevanje miru v svetu in okrepitev varnosti; pri razpravljanju o tem so «upoštevali ne samo pogodbe z vojaškega stališča, temveč tudi s političnega, gospodarskega in psihološkega stališča». Pri tej analizi, je dejal Menderes, so prišli do zaključka, da je «v sedanji fazi psihološke in politične vojne potrebna koordinirana in enotna akcija na vseh področjih».

Nato je predsednik turške vlade dejal: «V zvezi z nekaterimi indiskrecijami o domnevni želji, ki jo pripisujejo turški vladi, da bi povabila Italijo, naj pristopi k balkanskemu paktu, želim pojasniti sledeče: Ta pogodba je odprta za nekatere pristope. Italija je med potencialnimi kandidati za pristop k temu paktu. Toda Italija ni izrazila nobene želje, da bi pristopila in na drugi strani Turčija ni dobila nobenega mandata da povabi Italijo, od Jugoslavije in Grčije, ki sta njeni zavezniki v balkanskem paktu. Zaradi tega Turčija v nobenem primeru ne bi mogla podvzeti pobude v tem smislu».

V odgovorih na nekatera vprašanja novinarjev je Menderes predvsem zatrdil, da trenutno ni nobenega nujnega razloga za morebitni pristop Turčije k Zahodnoevropski zvezi. Glede turško-iraškega pakta pa je Menderes opozoril na bagdadsko deklaracijo in dejal, da «stališče drugih držav ne bo moglo spremeniti sklepov turške in iraške vlade». Dodal je, da lahko k bagdadskemu paktu pristopijo vse države, ki hočejo iskreno sodelovati pri zagotovitvi varnosti Srednjega vzhoda.

Nekaj izjav je dal novinarjem tudi italijanski zunanji minister Martino, ki je najprej dejal, da lahko «samo potrdi», kar je poprej povedal Menderes.

Martino je «na kar najbolj kategoričen način izključil, da bi bila Italija dobila kakšno vabilo za pristop k blejskemu paktu». Turški ministrski predsednik «ni imel pooblastila od svojih zaveznikov, da bi o tem govoril, in tega tudi ni storil», je dejal Martino. Obenem pa je dejal, da so «seveda govorili tudi o vprašanjih, ki se še prav posebej in neposredno tičejo Italije in Turčije, se pravi o vprašanjih, glede katerih se Italija ne more dezinteresirati, kot na primer o vprašanju solidarnosti med arabskimi deželami in nedavno turško-iraške pogodbe, ter o balkanskem paktu».

Martino je nadalje obširneje obravnaval vprašanje morebitnega pristopa Turčije k Zahodnoevropski zvezi, o katerem je bilo slišati v zadnjih dneh. Tako so na primer grški listi namigovali, da bi Turčija rada pristopila k ZEZ in da želi za to italijansko podporo, v zameno pa nudi Italiji podporo pri njeni kandidaturi za pristop k balkanskemu paktu. Martinove izjave se lahko tolmačijo tudi kot odklonitev morebitne turške želje, da bi Italija podpirala vstop Turčije v ZEZ. Martino je dejal, da ZEZ ni enak organizem kot NATO, temveč da je njen namen predvsem omejevanje oborožitve držav članic in vzpostavitev mednarodnega nadzorstva nad temi omejitvami. Obenem pa je ZEZ dopolnilo NATO, ker omogoča sodelovanje Zahodne Nemčije v atlantski organizaciji. «Zaradi tega, je dejal Martino, je očitno, da se trenutno ne postavlja vprašanje morebitne razširitve članstva Zahodnoevropske zveze».

Ista vprašanja obravnava danes tudi italijanski tisk, ki je v razvoju svojega poročanja od prvotnega pričakujočega namigovanja, da bo Italija povabljena v balkanski pakt, do prikazovanja italijanske nezainteresiranosti za ta pristop, šel še korak dalje. Tako piše milanski «Popolo», da je «italijanska pripravljenost sodelovanja v balkanski zvezi skoraj popolnoma uplahnila». Z vojaškega stališča, nadaljuje list, je namreč varnost Italije «že učinkovito zagotovljena z atlantsko organizacijo in ne zdi se, da bi jugoslovanski vojaški prispevek lahko odločilno pomagal». S političnega stališča pa, dodaja milanski «Popolo», «ni mogoče jasno videti, v čem bi bil naš interes, da sodelujemo pri zavezništvu, ki deluje na področju, ki je politično izven našega akcijskega radija». Kot je znano, je italijanski tisk še pred kratkim poudarjal veliko zanimanje Italije za balkansko politiko in iz tega izvajal «logičnost» turškega vabila Italiji, naj pristopi k blejskemu paktu.

Florentinski «Giornale del Mattino» pa govori po uvodni ugotovitvi, da rimski razgovori s Turki «ne spadajo med one, na katerih razpravljajo o važnih vprašanjih, temveč med tiste, pri katerih je najvažnejše prisrčno ozračje», o «ugodni pripravljenosti obeh turških državnikov, da bi Italija pristopila k balkanski zvezi», pristavlja pa, da «vprašanje trenutno ni aktualno, ker nobena dežela Zahodnoevropske zveze trenutno ne želi komplicirati že tako težavne procedure za dokončno ustanovitev nove organizacije».

Nennijevo glasilo «Avanti» pa vidi v včerajšnjem zaključnem poročilu protijugoslovansko ost: «Razlikovanje, ki je razvidno v poročilu, med deželami, ki so iskreno zavzete za obrambo atlantskih pozicij, in deželami, ki to niso, pomeni jasno namigovanje na Jugoslavijo, pred katero se Italija in Turčija postavljata z večjo atlantsko zvestobo. Poročilo pa ne omenja, dodaja «Avanti», balkanskega pakta, v katerem je Turčija udeležena skupno z Jugoslavijo».

Veleposlanik Vejvoda odpotoval v Prago

BEOGRAD, 3. — Danes zjutraj je odpotoval iz Beograda v Prago novi jugoslovanski veleposlanik v ČSR Ivo Vejvoda.

PARIZ, 3. — Jugoslovanski veleposlanik v Parizu Srdjan Prica je danes obiskal novega francoskega zunanjega ministra Edgara Faura. Obisk je bil vljudnostnega značaja.

Preiskava o INGIC na Goriškem in v Furlaniji

BENETKE, 3. — Predsednik preiskovalnega oddelka prizivnega sodišča v Benetkah dr. Migliardi in namestnik državnega pravdnika pri prizivnem sodišču dr. Bernabei sta sklicala danes občinske tajnike in upravitelje občinskih davščin iz raznih krajev Furlanije in Goriške, kjer ima pobiranje trošarine v zakupu ustanova INGIC. Danes so se med drugimi predstavili občinski tajniki in davčni upravitelji občin Tržič, Cervinjan, Skocjan, Gradež, Gradiška, Povoleto, Campoformido, San Giorgio di Nogaro, Palazzolo, Romans, itd. Soočili so jih z ravnateljem INGIC za goriško in videmsko pokrajino Primom Comorettom, ki se je te dni stavil na razpolago preiskovalnim oblastem.

Zahodni odgovor na sovjetsko noto od 13. januarja

MOSKVA, 3. — Diplomatska predstavništva Francije, Velike Britanije, Italije, Belgije, Holandske in Luksemburga so danes izročila sovjetskemu zunanjemu ministrstvu note, ki odgovarjajo na noto vlade ZSSR od 13. januarja. V notah zavračajo zahodnoevropske države sovjetsko trditev da pariški sporazumi niso v skladu z ženevskim protokolom iz leta 1925 o uporabi bakteriološkega in kemičnega orožja, in zagotavljajo, da se bodo tudi v prihodnje strogo držale določil te konvencije.

Zlonamerne trditve avstrijskega tiska

CELOVEC, 3. — Predsednik zveze slovenskih kmečkih zadrug na Koroškem dr. Zwitter je včeraj na tiskovni konferenci pobil trditve, nekaterih avstrijskih reakcionarnih listov, češ da Zveza z denarjem, ki ga baje dobiva z Jugoslavije, kupuje zemljo avstrijskih kmetov. Dr. Zwitter je izjavil, da je Kmečka zveza po vojni kupila samo 2 ha zemlje in to od slovenskih lastnikov, medtem ko je v času nacističnega terorja izgubila 21 ha zemlje. V zvezi z zlonamernimi glasovi desničarskih krogov, da zadruge finansira Jugoslavija, je dr. Zwitter izjavil, da Zveza ni prejela nobene pomoči iz Jugoslavije razen gradbenega materiala, ki so ga podarile zadružne organizacije Slovenije z vednostjo in dovoljenjem avstrijskih oblasti. Dr. Zwitter je ob koncu izjavil, da je cilj Kmečke zveze, pomagati slovenskim kmetom, avstrijskim državljanom, ne pa borba za priključitev Koroške k Jugoslaviji.

Zasedanje Vrhovnega sovjeta

Povečan poudarek razvoju težke industrije in vojaškim izdatkom v novem proračunu - Od sovjetskih prvakov edino Molotov ni prisostvoval današnjim sejam Vrhovnega sovjeta - Značilen govor Hruščeva na plenumu CK KP ZSSR

NIKITA HRUŠČEV

MOSKVA, 3. — Danes se je začelo drugo zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR četrtega sklicanja. Zasedanje se je začelo predpoldne v Kremlju s sejo sveta narodnosti, ki šteje 639 poslancev. Seji so med drugimi prisostvovali predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta maršal Vorošilov, maršal Bulganin, Mikojan in drugi.

Malenkov, Hruščev, Kaganovič, Saburov, Pervuhin in drugi pa so prisostvovali seji Zveznega sveta, ki se je začela ob 15. uri. Seji je prisostvoval tudi Vorošilov, medtem ko Molotova danes ni bilo na spregled. Oba doma Vrhovnega sovjeta sta sprejela naslednji dnevni red:

1. odobritev proračuna za leto 1955 in obračuna za lansko leto;
2. proučitev mednarodnega položaja in zunanje politike sovjetske vlade;
3. potrditev odlokov prezidija Vrhovnega sovjeta v času od zadnjega plenarnega zasedanja, to je od aprila 1954.

Prvo točko dnevnega reda so začeli obravnavati danes popoldne ob 17. uri na skupni seji obeh domov, ki sestavljata Vrhovni sovjet. Tudi o drugi točki — zunanji politiki — bodo razpravljali na skupnih sejah, vendar zanje razpored še ni bil določen. Za te seje vlada med političnimi opazovalci v Moskvi največje zanimanje.

Proračun je na popoldanski skupni seji predložil finančni minister Zverev. Skupno predvideva proračun 562,900.000.000 rubljev izdatkov in 589.600.000.000 rubljev dohodkov z aktivnim prebitkom več kot 26 milijard rubljev. Med izdatki predvideva proračuna za narodno obrambo 112 milijard rubljev v primerjavi s 100 milijardami v lanskem letu, za narodno gospodarstvo 222,4 milijard v primerjavi z znatno višjo številko 326,7 milijard v lanskem letu, za družbene in kulturne potrebe pa 146,9 milijard rubljev. Vojaški izdatki, ki so se lani zmanjšali za 9,9 milijard v primerjavi z letom 1953, se bodo torej spet znatno povišali.

Vsota, ki bo na razpolago za gospodarstvo, pa bo znatno večja od one, ki jo predvideva proračun, ker bodo industrijska in kmetijska podjetja morala tudi posebej prispevati pri finansiranju gospodarstva. Skupno bo v gospodarstvo investiranih 335,3 milijard, od tega za težko industrijo 190 milijard (111,8 iz državnega proračuna), v kmetijstvo pa 65,1 milijard ali skoraj trikrat toliko kot lani. Za velika gradbena dela bo šlo skupno 167,2 milijard rubljev, od tega 109,3 iz državnega proračuna.

Od celotnega proračuna odpade 19,9 odst. na vojaške izdatke; lani je znašal odgovarjajoči odstotek 17,8.

Finančni minister Zverev je v svojem poročilu dejal, da odraža proračun osnovne naloge, ki sta si jih zadali KP ZSSR in vlada; zagotoviti razvoj narodnega gospodarstva, izboljšati življenjsko raven prebivalstva in doseči znatno povečanje gospodarskega in obrambnega potenciala dežele. Proračun, je poudaril Zverev, je sestavljen tako, da bo predvsem prispeval k razvoju težke industrije.

O vojaških izdatkih je Zverev dejal, da sovjetska zunanja politika sicer sloni na miroljubnih mednarodnih od

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1815 rojen v Osjeku Josip Juraj Strossmayer, hrvatski kulturni delavec in patriot.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, PETEK 4. februarja Andrej, Zalimir
Sonce vzide ob 7.25 in zatone ob 17.14. Dolžina dneva 9.49. Luna vzide ob 14.24 in zatone ob 5.24.
Jutri, SOBOTA 5. februarja Agata, Malina

RESNO VPRAŠANJE PRENATRPANOSTI OBČINSKEGA BIROKRATSKEGA APARATA

Dohodki tržaške občine ne zadoščajo niti za vzdrževanje občinskih uslužbencev

Do zmanjšanja ogromnega števila občinskih uslužbencev mora priti le po naravni poti, t. j. po poti upokojevanja

Že vsa povojna leta ugotavljamo, da redni letni dohodki tržaške občine ne zadostujejo niti za kritje stroškov zaposlenega osebja. O tem važnem vprašanju govori tudi poročilo o letošnjem proračunu, ki ga je izdelal odbornik dr. Bonetti in ki je bilo že razposlano vsem občinskim svetovalcem. Poleg glavnih značilnosti proračuna, ki smo jih objavili včeraj, objavljamo tokrat izvleček, ki govori o vzrokih visokega števila občinskih uslužbencev in podrobno dokazuje, kako se je to število večalo od 1939. leta dalje.

V proračunu 1939. leta je bilo vpisanih 1656 uslužbencev s povprečnim letnim izdatkom 6.077,89 na uslužbenca; 1945. leta je bilo vpisanih v seznamih občinskih uslužbencev 2715 oseb s povprečnim letnim izdatkom 58.639,80 lir na uslužbenca; 1953. leta je bilo v občinski službi 3804 oseb (vključno z osebjem, zaposlenim s skrčenim urnikom) s povprečnim letnim izdatkom 737.042,00 lir na uslužbenca; 1954. leta je bilo v službi pri občinski upravi 3881 oseb (vključno z osebjem zaposlenim s skrčenim delovnim urnikom) s povprečnim letnim stroškom 746.733,00 lir na uslužbenca.

V letošnjem proračunu se predvideva še nadaljnje povišanje izdatkov za osebje; ki znašajo za 3829 uslužbencev 3 milijarde 475 milijonov 48 tisoč lir, kar predstavlja povprečni letni izdatek 907.560.00 lir na uslužbenca. To povišanje je treba pripisati predvsem novemu zakonu o plačah državnih uslužbencev.»

Poročilo dalje ugotavlja, da povečanje birokratskega delovanja občine, razširitev občinskih uslug, osvojitev določenih služb, ki so bile nekoč upravljane v zakupu, znižanje delovnega urnika, ne upravičuje podvojitve uslužbencev od 1939. leta do danes.

Takšno povišanje, ki je nastalo iz objektivnih vzrokov, je rečeno v poročilu, in to predvsem na področju zaposlitve delavcev in vključitve v občinsko službo uslužbencev trošarinske službe, se lahko ceni s povišanjem med 1946—1947. letom, ko so sprejeli v službo nad 300 novih uslužbencev. Drugih 600 uslužbencev so sprejeli v službo v prejšnjih letih in sicer med 1939 in 1945. letom, da so nadomestili osebje, ki je bilo pod orožjem in za organizacijo uradov za razdeljevanje živil.

Ta nadomestila bi morala biti začasnega značaja, dokler se ne vrnejo uslužbenci, ki so bili vpoklicani v vojsko. Po zakonskih predpisih pa je to začasno osebje ostalo stalno v službi. Na ta način, se je ustvaril položaj, ki se je s časom kristaliziral in je nato vprašanje postalo socialnega značaja. Ta zaskrbljenost socialnega značaja pa je narekovala, da je bilo v letih 1945—1946 sprejetih v službo še nadaljnjih 300 uslužbencev. Hkrati pa so vključili v vrste normalnih uslužbencev vse odvečno osebje. Poročilo dalje ugotavlja, da je treba zmanjšati število uslužbencev. Do tega zmanjšanja pa je treba priti samo po naravni poti, t. j. po poti upokojitve starih uslužbencev.

Ni dvoma, da bi zmanjšanje števila uslužbencev in sistematična reorganizacija vseh občinskih služb zmanjšali število uslužbencev za okrog 1000 enot, oz. za povprečno 900.000 lir letno na enoto. To bi mnogo olajšalo proračun, ker bi se skupni stroški za osebje in drugi stroški, ki so s tem povezani, znižali povprečno za 1 milijardo lir letno. Toda takšno zmanjšanje je danes še vedno nemogoče zaradi socialnih vzrokov, ker starim uslužbencem in uslužbencem nesposobnim za delo ni še zagotovljena zadostna pokojnina, da bi se lahko preživljali.

Iz poročila je tudi razvidno, da se je število uslužbencev od 1948. do 1954. leta za nekaj enot zmanjšalo in sicer od 3470 na 3453 enot. Pri tem pa je pomembno vprašanje stroškov za osebje, ki so v zadnjih šestih letih zelo narasli. 1948. leta je občina potrošila za osebje 1 milijardo 854 milijonov lir; za letos pa predvidevajo 3 milijarde 475 milijonov lir. To povečanje je nastalo predvsem zaradi povišanja prejemkov uslužbencev na osnovi predpisov državne uprave.

Poročilo o občinskem osebju je zelo jasno. Tržaška občinska uprava se že mnogo let bori predvsem z ogromnimi stroški za plačevanje uslužbencev. Ni dvoma, da je danes zmanjšanje števila uslužbencev v občinski upravi socialno vprašanje, ki ga mora oblast upoštevati, ker je nemogoče postaviti ljudi, ki so jih v preteklih letih zaposlili, na cesto, ker bi to samo povečalo vojsko brezposelnih in vplivalo na poslabšanje splošnega gospodarskega stanja. Kljub temu pa ne moremo mimo vprašanja, zakaj so občinski upravitelji oziroma vladni organi, težili k zaposlitvi vedno večjega števila oseb predvsem v občinske urade «iz socialnih vzrokov» namesto, da bi skušali najti brezposelnim zaposlitev v produktivnih službah. Sele sedaj, ko jim stroški za osebje vežejo roke in ko se zavedajo, da bodo dosedanje visoke državne subvencije za kritje občinskega primanjkljaja postopno minevale ali pa se vsaj zmanjševale, so se naši občinski upravitelji «zavedli» nevarnosti prevelikega birokratskega aparata, ki jim letno žre vse redne dohodke in še del subvencij. Zato jim priporočamo, naj se vsaj od sedaj naprej držijo pravila, da oseba, ki je zaposlena v produktivne svrhe daje skupnosti določene koristi, med tem ko odvečno število uslužbencev v birokratskem aparatu, skupnosti samo škoduje.

SKLAD ZA ZIMSKO POMOČ

Dodeljevanje nakazil za obede v menzi

Upravni odbor sklada za zimsko pomoč sporoča, da se ugodnost dodeljevanja nakazil za obede v menzi samcem brez družine razteguje tudi na brezposelne, vpisane pri uradu za delo v Trstu dne 5. januarja 1955, ki so v času tega dodeljevanja nakazil brezposelni in ne dobivajo podpore za brezposelne INPS. Pogoj za dodelitev nakazil je tudi ta, da so prizadeti dobivali v drugem polletju 1954 ali da dobivajo v tem polletju podporo od ECA (Občinske podporne ustanove).

Prizadeti morajo napraviti prošnjo na posebnih obrazcih, ki jih delijo na uradu za delo v Trstu. Po potrebnih ugotovitvah bo tržaška ECA delila prosilcem nakazila za menzo v Ul. Gambini, ki bodo veljala za 8 tednov, in sicer za dva obeda na dan.

○ **S svojim nedavnim odlokom** je vladni generalni komisar imenoval dr. Vincenza Molinarija za člana posebne tehnično-zdravstvene komisije za gradnjo sanatorijske protituberkulozne bolnišnice Državnega zavoda za socialno zavarovanje; nadomestil bo prof. Albina Bocciala.

○ **Včeraj zvečer** se je vrnil v Trst generalni komisar Palamara, ki se je mudil v Rimu po upravnih poslih.

DRŽAVNI PRISPEVKI REPENTABORSKI OBČINI

Repentaborska občina dobila v sedmih letih 282 milijonov lir

Največ so porabili za javna dela in SELAD
Trije občinski proračuni uravnovešeni

Naše čitatelje, predvsem pa repentaborske občane, bo brezdvoma zanimalo, koliko je prispevala država v letih 1947 do 1954 za kritje občinskih proračunov, javna dela itd. v repentaborski občini. Iz statistike, ki so jo izdelali na repentaborskem županstvu povzemamo naslednje:

Največ prispevkov je občina dobila od države za razna javna dela v okviru gospodarskih načrtov. Ceprav so dela v okviru javnih načrtov začeli izvajati šele 1948. leta, je občina do konca preteklega leta dobila skupno 159.700.000 lir, in sicer v naslednjem letnem merilu: 25.900.000 lir, 27.800.000, 10.000.000, 37.000.000, 27.000.000, 19.600.000, 12.400.000 lir. Kot vidimo, so repentaborski občini nakazali za javna dela najmanj v letu 1950 in 1954, medtem ko so dobili največ denarja v letih 1951 in 1949.

V okviru gospodarskih načrtov so v tem času zgradili novo županstvo na Colu, otroški vrtec, devetstanovanjsko ljudsko hišo na Colu, javno stranišče na Fernetičih, medtem ko je v gradnji javno kopališče v Velikem Repnu, v načrtu pa še postavitev štirih avtobusnih čakalnic. Vsa ostala dela gredo na račun popravil, sirjenja in asfaltiranja cest, popravila obcestnih zidov, vzdrževanje občinskih poti itd.

Precejšen je bil tudi prispevek za pomoč brezposelnim, ki so delali v okviru SELAD. Tako so za SELAD porabili v letu 1948 skupno 7.300.000 lir, v naslednjih letih pa po vrsti 16.500.000 lir, 28.424.000 lir, 12.655.635 lir, 17.650.085 lir, 10.273.160 lir in končno lansko leto 14.074.181 lir. V okviru SELAD so bila opravljena razna manjša dela, pri katerih so v glavnem plačevali delovno silo.

Zanimive so tudi številke o prispevkih za kritje letnih občinskih proračunov. Statistični podatki pravijo, da je bila repentaborska občinska bilanca uravnovešena v letih 1949, 1950 in 1951, medtem ko je znašal v letu 1952 primanjkljaj 200.000 lir. V letih 1947 in 1948 je znašal primanjkljaj 452.000 oziroma 1.322.945 lir v letih 1953 in 1954 pa se je močno dvignil, in sicer na 2.334.000 lir in 2.235.814 lir. Skupno je torej država krila 6.444.759 lir občinskega primanjkljaja. Občinski primanjkljaj se je v zadnjih dveh letih zvišal predvsem zaradi večjih režijskih stroškov, ki jih ima občina pri vzdrževanju občinskih cest in poti, otroškega vrtca itd.

Med ostalimi prispevki naj omenimo še 5.300.000 lir za odstranitev ruševin, 320.000 lir za vzpostavitev telefonske zveze, 700.000 lir za nabavo didaktičnega materiala, 1.700.000 lir za opremo občinskih uradov ter 525.000 lir za razno šolsko opremo.

Če vse te številke seštejemo, lahko ugotovimo, da je repentaborska občina dobila v zadnjih sedmih letih 282.067.795 lir državnih prispevkov. Ob koncu naj omenimo še prispevke za katere bo zaprosila občina v tem letu. Letošnji primanjkljaj občinskega proračuna bo znašal okoli 2.300.000 lir, za priključitev obstoječih telefonov k mestnemu telefonskemu omrežju bodo zaprosili, 3.325.000 lir, za postavitev nove telefonske govorilnice na Fernetičih 1.405.000 lir, za nabavo opreme v javnem kopališču 1.600.000 lir ter končno še 3.000.000 lir za redno vzdrževanje cest.

NA PROSLAVI PRESERNOVEGA DNE

Koncertni spored revije pevskih zborov

Na reviji pevskih zborov, združeni s proslavo našega velikega kulturnega praznika «Prešernovega dne», ki bo v nedeljo ob 16. uri v Avditoriju, bodo posamezni pevski zbori izvajali naslednji spored:

Solski zbor Glasbene Matice:
a) J. Laharnar: Mladosti ni;
b) A. Nedved: Moj dom;
c) Jak. Petelin: Glejte kako umira pravični.
Sempolaj:
a) F. Juvanec: Spomin na zimski večer;
b) G. Ipavec: Imel sem ljubi dve.
Dolina:
a) F. Venturini: Vasovalec;
b) U. Vrabec: Sinoči me je dekle vprašalo.
Lonjer-Katinara:
a) H. Volarič: Slovan na dan;
b) A. Bartl: Oj planine.
Nabrežina:
a) St. Mihelčič: Tam v dolu sama zase (nar.);
b) U. Vrabec: Bilečanka.
Bazovica:
a) Ivan Zajc: U boj;
b) F. Juvanec: Zemlja slovanska.
Fantje s Proseka-Kontovela:
a) A. Hajdrih: Hercegovska;
b) M. Tomc: Ko so fantje proti vasi šli;
c) M. Tomc: Dolenjski furmani.
Barkovlje:
a) St. Mokranjac: X. šopek narodnih pesmi iz Južne Srbije;
b) Anton Andel: Igra kolo.
Ivan Cankar - Trst:
a) Oskar Dev: Hladna jesen že prihaja;
b) Danilo Bučar: Tam, kjer pisana so polja.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V TRSTU

priredi v nedeljo 6. febr. 1955 ob 16. uri v Avditoriju

Prešernovo proslavo

združeno z revijo pevskih zborov.
Vljudno vabljeni k polnoštevilni udeležbi.

GLASBENA MATICA v TRSTU

priredi v sredo 9. februarja 1955 ob 20.30 uri v AVDITORIJU

solistični koncert

ZVONKO POMYKALO

Sodelujejo:
Jelka Brajša - sopran
Zvonko Pomykalo - čelo
Vlado Seljan - klavir

Na sporedu so samospevi, istrske narodne pesmi ter skladbe za čelo in klavir.

Vabila bodo na razpolago od ponedeljka dalje v Ul. Roma 15/II.

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Jutri 5. februarja 1955 ob 20.30 uri v dvorani Prosvetnega doma na OPCINAH

Roger Ferdinand

„3 + ena"

V nedeljo 6. febr. 1955 ob 16. uri v dvorani Prosvetnega doma na OPCINAH

Hans Tiemayer

„Mladost pred sodiščem"

GLEDALIŠCE V KRIZU

Danes 4. februarja 1955 ob 20.30 uri
V nedeljo 6. febr. 1955 ob 15. uri
Jan de Hartog

«Sopotnika»

Akademski klub „Jadran"
priredi
v jutri 5. februarja 1955 ob 21. uri

predpustni ples

v mali Rossettijevi dvorani.

* * *

Vabljena vsa slovenska javnost!

PROSVETNO DRUSTVO «IVAN CANKAR»

vabi svoje člane in prijatelje na DRUZABNI VECER s plesom, ki bo v nedeljo 6. t. m. ob 20.30 uri v društvenih prostorih v Ul. Montecchi št. 6/IV.

GLEDALIŠČA

SNG

Danes: ob 20.30 v Križu «Sopotnika».

VERDI

Sobota: ob 20.30 tretjič za red B in A «Prijatelj Fritz». V pripravi: Saint Saens: Samson in Dalila».

TEATRO NUOVO

Danes: ob 21. uri «Ljubimec v mestu», izven abonmaja.

KINO

Rossetti. Zvečer ob 21. uri revija.
Excelsior. 16.00: «Skoda, da je lopov», V. De Sica, S. Loren.
Fenice. 15.00: «Cut», A. Valli, F. Granger.
Nazionale. 16.00: «Cigan», D. Corcoran, W. Bond.
Filodrammatico. 16.00: «Divjaki», M. Brando, M. Murphy.
Supercinema. 16.00: «Američan v Rimu», M. P. Casilio.
Arcobaleno. 16.00 «Rdeči asfalt», B. Sullivan, L. Adler.
Astra Rojan. 16.00: «Zavite stopnice», D. Mac Guire.
Capitol. 16.00: «Johnny Guitar», J. Crawford.
Cristallo. 15.30 «Odisej», Kirk Douglas, S. Mangano.
Grattacielo. 16.00: «Suzana je spala tu», D. Powell, D. Reynolds.
Alabarda. 15.30: «Sladka grozota», J. Wyman.
Ariston. 16.00: «Veliki varietej», V. De Sica, Sordi.
Armonia. 15.00: «Skobec trdnjave Niagara», T. Barher.
Aurora. 16.00: «Gladiatorji», V. Mature, S. Hayward.
Garibaldi. 15.30: «Cirkus v plamenih», F. Dougen.
Ideale. 16.00: «Hondo», J. Wayne.
Impero 16.00: «Johny Guitar», J. Crawford.
Italia. 16.00: «Versailles», J. Aumont.
S. Marco. 16.00: «Slepica iz Kastenta», A. Lualdi.
Kino ob morju. 16.00: «Atvaraje gusar», R. Rascel.
Moderno. 16.00: «Napolitanski trinki», S. Loren.
Savona. 15.30 «Beli osvajalec», G. Madison.
Viale. 16.00: «Rdeča reka», J. Wayne.
Vittorio Veneto. 16.00: «Rdeče in črno», W. Chiari.
Azzurro. 16.00: «Prepovedano ples», M. Stevens. Mladini pod 16 let prepovedano.
Belvedere. 16.00: «Skrivnost starega gradu», B. Karloff. Mladini doletnim prepovedano.
Marconi. 16.00: «Sombrero», V. De Carlo.
Massimo. 16.00: «Otroci Ljubezni», V. Tessier. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Novo Cine. 16.00: «Rešila sem bom», G. Peck.
Odeon. 16.00: «Ženske usode», E. Rossi.
Radio. 16.00: «Duše na morju», G. Cooper.
Secolo. 16.30: «Cena dolžnosti», R. Taylor.
Venezia. 15.30: «Svet v mojih rokah», G. Peck.
Skedenj. 18.00: «Predrzna mladina».
Kino na Opčinah. 18.00: «Nezdružljivi Mr. John», J. Wayne, D. Reed.

RADIO

PETEK, 4. februarja 1955

TRST A.

11.30 Lahka glasba; 12.00 Otroški trinki iz tehnike; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Poje sopranistka Amelita Galli-Curci; 14.15 Kmečki turni obzornik; 14.25 Zabavna glasba; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Saint-Saens: Koncert st. 1 za violino in orkester; 18.40 Koncert pianista Marija Sancinita; 19.00 Okno v svet: O ribolovu in ribičih; 19.15 Pesmi in glasba; 20.00 Sport; 20.05 Zabavna glasba; 20.30 Tržaški kulturni razgledi; 20.45 Stavki iz slavnih koncertov; 21.15 Predavanje; 21.40 Predsmrtno zmagoslavje Petra Claudela; 21.30 Lahke priljubljene melodije; 22.00 Prokofjev: «Aleksander Newski» - kantata; 22.39 Chopinovi valčki in nezes; 23.00 Uspavanke.

TRST B.

11.45 Komorna glasba; 12.00 Plošče po željah; 17.00 Pesmi brez besed; 18.45 Iz Mozartovih oper; 20.00 Veseli oder; 21.00 Simfonični koncert, dirigira Fernando Previtali.

KOPER

254.6 m ali 1178 kc

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30.
Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.00.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 17.00, 19.00 in 23.00.
Iz naših listov v slov.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 14.36.
Iz naših listov v ital.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 17.06

6.40 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved; 7.05 Jutranja glasba; 7.30 Nasveti gospodinje; 11.00 Koncert za vas; 12.00 Igramo za vas; 12.50 Lahka glasba; 13.45 Glasba po željah; 14.40 Poskočne melodije; 15.00 Kulturno pismo; 15.10 Mladi lodije iz operet in revij; 16.00 Tečaj angleščine; 16.15 Za vsakogar nekaj; 17.10 Najlepše melodije, ki ste želeli; 18.00 Iz delavskega sveta; 18.50; 19.15 Znane skladbe v priredbah; 20.15 Igrajo znani orkestri; 20.30 Slovaške pesmi in poje Nikola Cvejič in narodni zbor ter orkester; W. A. Mozart: Nemški plesi; L. van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 4 v G-duru op. 58.

SLOVENSKA

327,1 m, 202.1 m, 212.4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

1.30 Radijski koledar; 11.00 Glasbena medigra; 11.30 Orkestralni spored; 12.10 Slovenske narodne pesmi; 13.15 Opoldanski koncert; 14.20 Melodije za razvedrilo; 15.15 Klavir v ritmu valčka; 15.45 Kvartet Mojmir Sepe: Glasbeni razgledi; 15.45 Iz znanih baletov; 16.10 Utrinki iz literature - Jean Cocteau: Dva monologa; 16.30 Želeli ste — poslušajte! 17.10 Popoldanski simfonični koncert - Beethoven: Tretja simfonija «Eroica»; 18.10 Iz Slovenske filharmonije poje Slovenske umetne pesmi; 18.45 Nekaj minut z Avgustom Stanetom; 20.00 Tedenski zunanjepolitični pregled; 20.15 Iz tujih slovenskih literatur - poje Ljubljanski komorni zbor.

TELEVIZIJA

17.30 Za otroke: «Viljem Tell», film; 20.45 Dnevnik; 21.00 J. Bernard: «Vabilo k sanjam».

Mali oglasi

ABSOLVENTKA SLOVENSKE TRGOVSKE AKADEMIJE v Trstu s popolnim znanjem slovenščine in italijanščine ter s popolnim znanjem angleščine išče kakršne koli službe. Naslov v uredništvu.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Minister Benvenuti včeraj v Trstu

Na povabilo pokrajinskega odbora Krščanske demokracije je prispel včeraj zjutraj v Trst podtajnik v zunanjem ministrstvu Benvenuti. Dopoldne je obiskal razna ezulska naselja v tržaški slovenski okolici, zvečer pa je prisostvoval sestanku pokrajinskega odbora KD. Na tem sestanku je govoril politični tajnik KD prof. Romano, ki je velik del svojih izvajanj posvetil aktualnim vprašanjem tržaškega pristanišča. Poudaril je važnost bližnje mednarodne konference o pristanišču ter opozoril podtajnika na pereče vprašanje železniških tarif za tranzitni promet z Avstrijo, Češkoslovaško in Madžarsko. Govoril je tudi o londonskem memorandumu in med drugim zahteval odstranitev tiste točke, ki govori o enoletnem razdobju za preselitev iz enega področja na drugo. Izrazil je tudi željo, da bi mešana italijansko-jugoslovanska komisija za ureditev obmejnega prometa, ki zaseda v Vidmu, čimprej zaključila svoje delo.

Pred tem sestankom se je državni podtajnik v zunanjem ministrstvu sestal že v italijanskim predstavnikom v Kopru, konzulom Albertanijem, ter s polk. Canginijem, šefom italijanske delegacije za dokončno ureditev razmejitvene črte.

Slovo od prof. Lefevra

Sinoči se je dosedanji šef tiskovnega urada prof. Renato Lefevre poslovil od svojih sodelavcev na malj svečanosti, ki so mu jo priredili njegovi sotrudniki obeh narodnosti v prostorih lokala biv.« Mexico». Med drugimi je bil navzoč tudi novi šef tiskovnega urada dr. Cristano Ridomi in šef kabineta gen. vladnega komisarja dr. Santini.

V soboto pa se bo prof. Lefevre poslovil od tržaških novinarjev in jim hkrati predstavil svojega naslednika dr. C. Ridomija.

ŽELEZNIŠKI PROMET ZALEDNIH DRŽAV SKOZI TRST PO VOJNI

Važnost tranzitnega prometa Avstrije, ČSR in Madžarske

Če ne bodo prevočasno podvzeti odločni ukrepi v korist tržaškega pristanišča, se bo večina prometa zalednih držav usmerila na sever in proti Reki

Železniški promet treh glavnih zalednih držav skozi Trst je v povojnih letih bil takle: (v tisoč ton):

Leta	Avstrija	ČSR	Madžar.
1947	476	270	29
1948	1.227	285	13
1949	1.767	280	62
1950	1.865	141	73
1951	2.039	115	114
1952	2.026	120	43
1953	1.409	130	59
1954	1.486	157	93

Promet z Avstrijo je zabeležil leta 1953 kot leta 1954 resen padec v primerjavi z rekordnimi leti 1950—1952. Pa tudi rahel porast lanskega leta je slučajnega značaja, saj gre, kot smo to že obširno poročali, v resnici za povečanje dovozov premoga in zmanjšanje prometa vseh ostalih vrst blaga, ki prinašajo pristanišču največ zaslužka.

Perspektive za avstrijski tranzit v letu 1955 pa so kaj temačne. V prvi vrsti bo imel Trst letos opravka z resnejšo konkurenco Reke, ki je že lani odvzela okrog 100 tisoč ton avstrijskega tranzita. Ta dokaj resni konkurenčni poseg v tržaško zaledno področje pa bo letos postal prav gotovo še mnogo nevarnejši, saj stalno raste avstrijsko zanimanje za reško pristanišče, o čemer nam priča tudi obisk predsednika štajerske deželne vlade Krainerja na Reki. Poleg tega so pričela reška špedicijska podjetja z novim načinom zaračunavanja tarif tako, da računajo v naprej fiksne tarife za železniški prevoz kot tudi za manipulativne stroške v luki. Na ta način izravnavajo podjetja namreč višje (za 4 odst. do 8 odst. v primerjavi s Trstom) prevozne stroške po železnici. Tako Reka s cenejšimi tarifami v pristanišču kompenzira dražje tarife prevoza po železnici in ustvarja resne pogoje za pritegnitev znatnega dela avstrijskega tranzita.

Po drugi strani pa so vedno aktivnejša tudi severna pristanišča, kamor je odšel v zadnjih letih ves avstrijski tranzit, katerega je izgubil Trst. Nikakega dvoma ni, da bodo ta pristanišča v prihodnjih letih skušala dobiti še večjo privlačno silo za avstrijski promet.

Promet s ČSR beleži «icer v zadnjih letih počasen porast, vendar je še vedno mnogo nižji, kot je bil v prvih letih po vojni ali celo pred prvo odnosno drugo svetovno vojno. Možnosti za pritegnitev tega prometa pa so za Trst precej povoljne, čeprav bo tudi tu imel Trst opravka z resno konkurenco tako Hamburga kot Reke. Obe konkurenčni pristaniščí skušata namreč prav v zadnjem času pritegniti ČSR nase in so tako na gospodarskih pogajanjih med ČSR in Jugoslavijo razpravljali tudi o tem vprašanju, Trst bo imel pri pritegnitvi tega prometa (pa čeprav ima ugodne geografske razdalje) le malo upanja na uspeh, če njegovo pristanišče ne bo povsem svobodno, kot bo zelo verjetno z ustanovitvijo proste luke, Reka.

Madžarski promet se je lani sicer podvojil, vendar bo brez rešnejših tržaških ukrepov letos prav gotovo skoro izginil, saj je že v veljavi zelo ugoden sporazum sklenjen na gospodarskih pogajanjih med Madžarsko in Jugoslavijo, kar poleg drugih razlogov favorizirajo tudi zelo ugodne geografske razdalje med Madžarsko in Reko in obnovitev železniškega prometa za Madžare po Južni železnici. Resno konkurenco pa bo predstavljala v vedno večji meri tudi obnovitev tovornega prometa po Donavi proti Črnemu morju.

Perspektive za tržaški tranzitni promet treh najvažnejših zalednih držav (preko tri četrtine celotnega tržaškega prometa) so torej letos in še v večji meri za prihodnja leta zelo slabe, če Trst ne bo povzel resnih obrambnih ukrepov v konkurenčni bitki s severom in z Reko.

Nova pomorska proga Trst-Reka-Kanada

Pomorska družba «Canada Levant Line» v kateri so udeležene pomorske družbe «Misr» iz Aleksandrije, «Alexandria Navigation Company», «Fisser & Doornum» iz Hamburga in «Wat.. & Company» iz New Yorka, je ustanovila novo redno pomorsko progo med Trstom - Reko in najvažnejšimi kanadskimi pristanišči.

Prva ladja bo priplula na tej progi v Trst 26.—27. februarja in bo plula iz Kanade mimo Lizbone - zapadne Italije in skozi levantska pristanišča. Druga ladja pa bo na isti progi priplula v Trst 9. marca. Na progi, ki bo imela po en mesečni prihod in odhod, bodo plule moderne ladje. V Trstu bo zastopala novo progo družba «Fratelli Cosulich».

Danes izredna seja trž. občinskega sveta

Danes ob 18. uri se bo sestal tržaški občinski svet na izredni seji. Po sklepu občinskega odbora bo seja tajna. Na dnevnem redu je 26 vprašanj upravnega značaja, ki jih moralo svetovalci čimprej odobriti. Redno zasedanje sveta pa se bo predvidoma začelo že prihodnji teden. Na dnevnem redu bo v prvi vrsti razprava o predloženem občinskem in Acegatovem proračunu za l. 1955.

Pogreb tragično preminule Marije Peinkofer

Včeraj dopoldne je velika množica Tržačanov spremila na zadnji poti tragično preminulo študentko Marija Peinfer, ki se je smrtno ponesrečila pri smučanju v Bardonecchiji. Iz cerkve sv. Antona je pogrebni sprevod krenil po Ul. Dante, Korzu, Trgih Goldoni, Stara Mitnica in Garibaldi, kjer se je razšel. Od tu so truplo pokojnice odpeljali na pokopališče pri Sv. Ani.

○ **Predvčerajšnjim zvečer** in včeraj popoldne so prenesli v mrtvašnico splošne bolnišnice človeške kosti, ki so prišle na dan med izkopaninami v bližini klavnice pri Sv. Soboti. Ostanki so na razpolago sodnim oblastem za nadaljnjo preiskavo.

PO NEUSPELEM POSKUSU SAMOMORA V KORONEU

Brainijevo stanje se je znatno izboljšalo

Kaj je privedlo Brainija, ki ga obtožujejo ščuvanja k umoru Trevisana in dveh žensk, k tragičnemu koraku?

Brunu Brainiju, ki si je predvčerajšnjim v samomorilne namene s koščkom šipe, ki jo je našel v celici koronejskega zapora, porezal po zapestju, trebuhu in vratu, se je stanje včeraj znatno izboljšalo. Mož, katerega je policija obtožila, da je naščuval Derina, Rapotza, Belicha in Fontanota k poboju Trevisana njegove zaročenke in služkinje, si je po svojem dejanju s prsti razširil rano na vratu prepričan, da bo s tem podlegel. Njegovo stanje je bilo ob prihodu v bolnišnico zelo resno, zaradi česar so si zdravniki pridržali prognozo. Včeraj pa se je izboljšalo in tako so ga premestili na oddelek za aretirance, kjer bo ostal še v zdravniški oskrbi. Včeraj je Braini pokadil celo pol cigarete. Kasneje ga je obiskal neki sodnik, ki se je zadržal pri bolnikovi postelji le nekaj minut.

Po Brainijevem tragičnem koraku je vodstvo bolnišnice obvestilo o resnosti položaja tudi njegovo ženo, ko pa je ta prišla v bolnišnico, jo nisо pustili k možu. Obupana žena je med krčevitim jokanjem padla v nezavest.

Izmislil si je napad ker se je bal žene

Zvečer 31. januarja je 52-letni Acegatov uslužbenec Vittorio Voivoda prijavil komisariatu v Ul. Giulia, da sta ga dva neznanca v ljudskem vrtu napadla in mu ukradla listnico s 43.000 lirami. Moža so zaslišali in ker je večkrat zapadel v protislovja so ga preiskali, pri čemer so našli listnico z 31.000 lirami. Mož je moral tako priznati, da je denar izgubil in da bi se opravičil pri ženi je hotel prikazati kot da je postal žrtev roparjev.

Zadeva pa se mu ni posrečila in tako so ga prijavili pod obtožbo simulacije roparskega napada sodišču.

Tat v Silosu

30. januarja je 24-letni Vittorio Di Silvestro prijavil tatvino zlatih predmetov, ki jih je imel spravljene v neki skrinji svojega stanovanja v Silosu na Trgu svobode. Policija je zasumila, da je moral tat dobro poznati ambient in ker je sum padel na 24-letnega Marija Sklembo so slednjega aretirali. Sklemba je tatvino priznal. Pri možu so tudi našli polico in tako so tudi ugotovili, da je ukradeno blago zastavil v zastavljalnici. Moža so prijavili sodišču.

Hud padec s kolesom

Včeraj zjutraj so z zasebnim avtom pripeljali v bolnišnico 15-letno Evgenijo Gruden iz Zgonika št. 17, katero so morali zaradi prask na čelu in levem licu ter omotičnega stanja pridržati na II. kirurškem oddelku. Dekle, ki bo verjetno okrevalo v 5 najkasneje razen seveda če ne nastopijo komplikacije, v 15 dneh, ne govori.

27-letni Ivan Grilanc s Praprota, ki jo je pripeljal v bolnišnico je pojasnil, da je dekle med vožnjo s kolesom nerodno padla na tla.

Podlegla poškodbam

Ob 6.30 je na urološkem oddelku, kjer so ga sprejeli 30. januarja, podlegel poškodbam 32-letni uslužbenec državnih železnic Gelindo Casasola iz bližine Vidma, ki se je ponesrečil pri delu.

Zvečer pa je na I. kirurškem oddelku podlegla poškodbam 66-letna Teodora Budicin vd. Tribuson od Sv. M. M. Sp., ki je 15. januarja postala žrtev prometne nesreče v Ul. Flavia.

Nezgoda pri otroški igri

Popoldne so v bolnišnici izprali 11-letnemu Silvestru Metliki iz Boljunca št. 211 globoko rano na čelu in ga nato odslovili s prognozo okrevanja v 8 ali 10 dneh.

Njegova mati, ki ga je pripeljala v bolnišnico, je pojasnila, da je otroka med igranjem v bližini športnega igrišča, 11-letna Majda Kocjančič iz Boljunca nehote porinila, zaradi česar je njen sin padel in s čelom udaril ob skalo.

Na cesti, ki od Sv. Roka pelje proti Miljam, je 35-letni kotlar Giuseppe Petruzzi iz Milj nerodno padel s svojo vespo, pri čemer se je pošteno udaril in se tudi ranil na nosu, ustnicah in nogah.

Obvestilo Kmečke zveze vsem davkoplačevalcem

Kmečka zveza v Trstu obvešča vse svoje člane, da morajo v smislu Vanonijevega zakona vsi davkoplačevalci do 31. marca letos prijaviti davčni upravi svoje dohodke v letu 1953. Ker so za neizpolnitev teh obveznosti po zakonu predpisane kazni (kakor avtomatično povišanje dosedanje davčne osnove za 10 odst. ter denarna kazen od 5.000 do 10.000 lir in seveda vpis kazni v kazenski list), priporočamo, da vsi prizadeti izvršijo prijave v omenjenem času.

Tajništvo KZ bo tudi letos sestavljalo in vlagalo prijave; članom bo tudi na razpolago za vsa zadevna pojasnila in nasvete. Clane opozarjamo, da je za sestavo prijave potreben davčni plačilni list. Ker roka za vložitev prijav gotovo ne bodo podaljšali, opozarjamo vse člane, da se pravočasno zglasijo na sedežu KZ v Trstu.

KNJIŽNICARJI in DRUŠTVENI GOSPODARJI!

Oskrbite svojim članom prijetne zimske večere s tem, da jim nudite **PRIMORSKI DNEVNIK.**

Najbolje bo, da se nanj kar naročite. Zadostuje, da telefonirate na štev. **37338.**

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 3. februarja t. l. se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 7 oseb, poroki pa sta bili 2.

POROČILI SO SE: gasilec Giorgio Gregorat in gospodinja Marija Mislej, agent policije Luigi Braccio in gospodinja Silvestra Kenda.

UMRLI SO: 73-letna Viktorija Cesar por. Ukmar, 65-letni Giovanni Cressi, 76-letna Josipina Turkovič vd. Pascoto, 68-letna Giuditta Marianna Genari, 44-letna Pia Somariva por. Novak, 79-letni Antonio Mosetti, 31-letni Gelindo Casasola.

VREME VCERAJ

Najvišja temperatura 10.5, najnižja 9.3, ob 17. uri 9.5, zračni tlak 1003.2 stanoviten, veter 7 km severozahodnik, vlaga 90 odst., padavine 0.2 mm, nebo

Kriza SFIO se zaostruje

Generalni tajnik francoske socialistične stranke Guy Mollet grozi z odstopom

Kriza, ki je v francoski socialistični stranki «SFIO» izbruhnila ob priliki debate v zvezi z nemško oboroževitvijo, je dosegla novo zaostritev. Ta kriza je našla svoj jasen izraz v sklepu strankinega vodstva, da se — z izključitvijo javnosti — skliče 5. in 6. februarja izredni kongres stranke, ki naj odloči glede «uporniških» poslancev, ki so 30. decembra lanskega leta glasovali proti pariškim sporazumom.

Povod za ta sklep strankinega vodstva je dalo zadržanje večine socialističnih poslancev v francoski skupščini ob priliki glasovanja glede sestava parlamentarnih komisij. Proti volji strankinega vodstva in proti sklepom kongresa je večina socialističnih poslancev — proti katerim je uveden postopek zaradi kršitve discipline — dala poslancem, kot članom socialistične skupine, ne le pravico, da glasujejo, ampak tudi pravico, da morejo biti izvoljeni v parlamentarne komisije. Pri tem glasovanju v socialistični parlamentarni skupini je strankin glavni tajnik, Guy Mollet, s 26 glasovi proti 47 in 11 vzdržanim, ostal v manjšini. To je bila zelo pomembna solidarnostna izjava večine socialističnih poslancev z 18 «upornikoma», ki so 30. decembra glasovali proti pariškim sporazumom. Pri tem je treba omeniti, da ima SFIO 105 poslancev, pri glasovanju v parlamentarni skupini pa je sodelovalo le 84 poslancev, ker izključeni in tisti, ki so pod disciplinsko preiskavo, nimajo pravice glasovanja, dokler o tem ne odloči izredni kongres. Stevilčno je položaj prav tak, kakor je bil po glasovanju o pogodbi EOS, ko je 53 poslancev glasovalo proti in s tem prekršilo strankine sklepe. Od teh 53 poslancev, jih je 18 ponovno kršilo disciplino 30. dec. lanskega leta. Sedaj pa je 47 poslancev socialistične parlamentarne skupine glasovalo za «upornike», kar pomeni, da se je ponovno vzpostavila enotnost opozicije izza debate o EOS.

Pogrešeno pa bi bilo zato govoriti o neki bistveni krizi v vrstah francoskih socialistov in o zavestni opoziciji proti strankinemu vodstvu. Gre v bistvu le za pariške sporazume in za njihov vpliv na socialistično stranko. 47 poslancev, ki so se solidarizirali z «uporniki», je hotelo s tem le izjaviti, da je 30. decembra glasovalo proti svoji vesti. To solidarnostno dejanje bo izzvalo na kongresu hudo razpravo, ne bo pa razbilo strankine enotnosti, tudi če bi Guy Mollet hotel uresničiti svojo grožnjo, da bo na kongresu stranke podal ostavko na položaj glavnega tajnika.

Ali je imela večina socialistične parlamentarne skupine prav, ko je omogočila izvolitev v parlamentarne komisije tistih socialistov, ki so glasovali proti pariškim sporazumom? Sestanek parlamentarne skupine SFIO se je vršil po izvolitvi predsednika skupščine. Socialist Le Toquer, dosedanji predsednik skupščine, ni bil ponovno izvoljen zaradi svojega zadržanja glede pariških sporazumov. Na njegovo mesto so izvolili Schneiterja (MRP), ki se je premišljeno vzdržal glasovanja o teh sporazumih. To bi bilo moralo biti resno opozorilo za vodstvo socialistične stranke. Guy Mollet pa se je protivil kandidaturi socialista Lacostea za mesto podpredsednika skupščine, ker je Lacoste svoj čas glasoval proti EOS, dasi se je v vprašanju pariških sporazumov držal strankine discipline in glasoval za. Kljub temu pa je skupščina izvolila Lacostea za svojega podpredsednika.

Večina socialistične parlamentarne skupine je le izvajala posledice, ko je odredila «upornike» od 30. decembra za razne parlamentarne komisije, Maxa Lejeunea v komisijo za narodno obrambo in Doutrellota v komisijo za prosvetna vprašanja. V komisijo za zunanje zadeve sta bila ponovno izvoljena bivša nasprotnika EOS Daniel Mayer in Jules Moch. Socialistična poslanca Le Baila pa, ki je izjavil, da je «*s ponosom glasoval za pariške sporazume*», socialistična parlamentarna skupina ni več kandidirala v komisijo za zunanje zadeve, Félix Gouin in Gérard Jacquet sta se zato prostovoljno odrekla kandidaturi.

Pri volitvah predsednika socialistične parlamentarne skupine v francoski poslanski zbornici nista dobila večine niti dosedanji predsednik Charles Lussy, bivši nasprotnik EOS, niti kandidat strankinega vodstva Edouard Depreux, ker je bila izvolitev predsednika socialistične parlamentarne skupine odložena na datum po kongresu, ki bo 5. in 6. februarja v Puteauxu. Puteauxu.

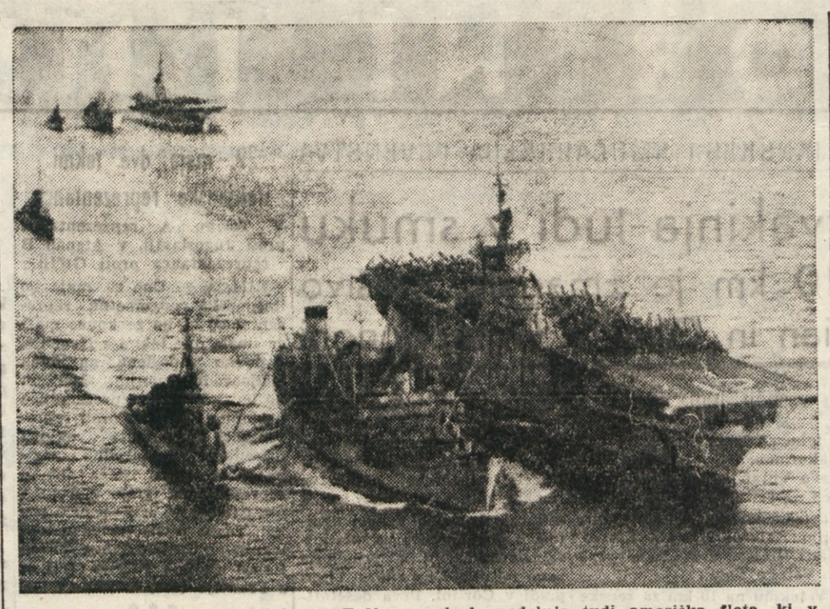

V tako imenovani «mali vojni» na Daljnem vzhodu sodeluje tudi ameriška flota, ki v borbo sicer ne posega, pač pa ščiti umik Cangkajškove vojske z otokov ob kitajski celinski obali. Na sliki vidimo del 7. flote: letalonosilko Boxer, rušilec Colohan in neko manjšo oskrbovalno ladjo

V Franciji podelijo na leto nad 700 literarnih nagrad

Založba Gallimard izda povprečno 15 romanov na teden Knjige so povečini le broširane in postanejo rentabilne le, če jih prodajo vsaj 4000 izvodov - Posamezna nagrajena dela se tiskajo tudi v nakladi 250.000 izvodov - „Velike nagrade"

Ko se v Franciji začne zima, se zanimanje široke javnosti obrne h književnosti, to je h knjigam in romanom, ki so izšli v preteklem letu. To je čas, ko se književna Francija pripravlja na podelitev velikih literarnih nagrad, ki igrajo vprav v tej deželi tako veliko vlogo. Ne samo intelektualni krogi diskutirajo o kandidatih in o njihovih delih, ampak tudi med ljudstvom se razpravlja o možnostih posameznih kandidatov. Tradicionalno se začne podeljevanje «treh velikih nagrad» v novembru z nagrado «Prix Foemina» (ki jo je letos dobila Sartreova učenka Simone Beauvoir za svoj politični roman), ki ji sledita nagradi «Goncourt» in Prix Théophraste Renaudot». Nagradne žirije so se na to že dolgo pripravljale, ker je treba prebrati in prediskutirati več sto del. Nagrajenci morajo zato računati, da bodo njihova dela tiskali v nakladah do 250.000 izvodov, ker je pri francoski književni javnosti že tradicionalno, da si omislijo nagrajene knjige v rdečem ali rumenem zaščitnem ovoju.

Zraven teh treh «velikih nagrad», pa se v naslednjih tednih podelijo še številne druge nagrade — danes imamo v Franciji več kot 700 literarnih nagrad — ki se pa nikakor ne morejo primerjati z «velikimi», založnikom in avtorjem pa le zagotovijo po pravilu neki določen krog kupcev. Tako je na primer z «nagrado čitateljev» (okoli 900.000 lir). Imamo še nagrade za najboljšo pustolovsko knjigo, za najboljšo zbirko pesmi, nagrado delavske književnosti, nagrado za najboljšo knjigo o delu železničarjev, itd. Naj bodo te nagrade še tako različne in naj imajo še tako vrednost, vsekakor pomenijo uradni kakovostni pečat, ki pospešuje razširjanje takih knjig.

Ne da bi se spuščali v oceno letošnjih prejemnikov velikih in malih nagrad, se vendarle splača podvreči premisleku dejstvo, da imamo v Franciji neštevilno literarnih nagrad. Najprej je treba omeniti, da Francoz gleda drugače na knjigo kot, na primer, Nemec. Za Nemca knjiga ni zaželena 1 zaradi svoje literarne vrednosti, ampak tudi zaradi mesta, ki ga naj zavzame v knjižni omari, in mora zato iziti v ustrezni opremi. Francoz pa ne pripisuje zunanji obliki nobene vrednosti. Francoska knjiga — izvzemši v nekaterih literarnih društvih — izide po pravilu broširana in neobrezana. Zato morejo obdržati ceno sorazmerno zelo nizko, kar dopušča nakup zelo širokim ljudskim slojem. Literarne nagrade, ki imajo v Franciji dolgoletno tradicijo, so, kljub njihovi nesporni vrednosti za francosko književnost, nujnost. Na osnovi sedanjih nakladnih stroškov postane knjiga šele takrat rentabilna, če se je razproda vsaj 4.000 izvodov. Spričo okoliščine, da že samo založba Gallimard izda povprečno 15 romanov tedensko, dela neznanih avtorjev pa le v nakladi okoli 1000 izvodov, položaj založnikov ni ravno rožnat. Zato so najbolj zainteresirani, da dobi eno najpomembnejših nagrad ena od knjig, ki je izšla v njihovi založbi, ker v tem primeru doseže število razprodanih izvodov astronomsko višino, kar izravna izgubo, ki jo ima založnik z drugimi izdajami. Visoko število razprodanih izvodov zopet opogumi založnika, da izda nova dela, od katerih bo eno morda doseglo nagrado v prihodnjem letu.

Ta sistem se morda ne bi zdel primeren za ves svet, zlasti ker se sklepi nagradne žirije stalno osporavajo; prispeva pa vendarle, da se v francoski književnosti morejo odkriti vedno nove sile, katerih uspeh pomaga tudi manj srečnim. Literarne nagrade prispevajo tudi, da se književna ustvarjalnost Francije vedno znova razvname, in da se v določenih trenutkih tudi široke ljudske množice zanimajo za literaturo. To morajo priznati celo nasprotniki literarnih nagrad na splošno in nagradnih žirij in načinov kako se jih podeljuje še posebej, zlasti v času, ko radio, kino in televizija groze odtegniti v vedno večji meri sicer živahno zanimanje javnosti od romana, posebno pa še od poezije.

V križnem ognju kritike stoji seveda tako imenovana komercializacija podeljevanja literarnih nagrad, ki vodi do tega, da niso nagrajena vedno le najboljša dela. Toda drži pa, da si francoskega literarnega življenja ni več mogoče zamisliti brez literarnih nagrad, da one pospešujejo literaturo kot celoto, predvsem pa, da jo vedno znova približujejo najširšim ljudskim plastem.

Slikar Lojze Spacal razstavlja v Modeni

Od 5. do 15. februarja bo tržaški slikar in naš rojak Lojze Spacal nastopil z nekaterimi svojimi deli v Modeni. Trenutno je imel svojo razstavo v Novem Sadu, nedolgo tega na Reki. Ze samo to govori o tem, kako obsežni sta Spacalova ustvarjalna moč in delavnost. In ne izražata se samo v nepretrganem količinskem naraščanju njegovih umetniških proizvodov, ampak je vsakokrat iz njih razvidno tudi to, kako se umetnik čedalje bolj razvija in gradi tako v pogledu načina in oblik umetniškega izražanja kot tudi v pogledu izbora motivov in vsebinske ter duhovne poglobljenosti. Spacala moremo, kar — je razvidno iz vsakega njegovega nadaljnjega nastopa, prištevati med one naše umetniške ustvar-

jalce, ki se nahajajo v stalnem vzponu in razvoju, v nekem stalnem in nepopustljivem iskanju novih umetniških izrazov in popolnejših sredstev, pri čemer zvesto in dosledno slede svoji začrtani poti, ki ni vselej lahka, v kolikor je mnogim nedostopna in nerazumljiva, torej za te tudi nesprejemljiva.

O Spacalu in njegovi umetnosti je bilo že mnogo napisanega, vrsta umetnostnih kritikov je o njem že izrazila svoje mnenje. V zvezi z razstavo njegovih del v Modeni je o njem spregovoril tudi Giuseppe Marchiori, znani umetnostni kritik in predsednik beneškega biennala. V katalogu, ki je izšel za to priliko, je napisal članek, v katerem med drugim pravi, da je Spacal v svojem ustvarjanju dosegel danes že tisto višino, ko mu je moč priznati popolno umetniško zrelost in obvladovanje izraznih sredstev. Brez dvoma veliko in lepo priznanje od strani osebnosti, ki sodi med najbolj priznane italijanske strokovnjake na tem področju umetniške ustvarjalnosti. In ko Giuseppe Marchiori po zgoščeni in jedrnati strokovni razčlembi ter oceni Spacalovih del ugotavlja, da moramo o njegovi umetnosti govoriti nič manj kot o umetnosti «poetične resnice», izraža hkrati mnenje — in to njegovo misel treba še posebej podčrtati — da bi zgodovinska funkcija Trsta morala biti prav v tem, da bi na osnovi svojega lastnega, avtohtonega kulturno umetniškega razvoja ter ustvarjanja postopno zgradil tisti most med slovanskim in nemškim na eni ter italijanskim svetom na drugi strani, ki bi brez dvoma v neslutenem obsegu omogočil nadaljnji razvoj umetnosti in kulture tako na tem področju posebej kot tudi nasploh. K tej znani resnici bi se pristavili, da bi to ne predstavljajo samo trdne in zanesljive opore nadaljnjemu kulturnemu in umetniškemu napredku ampak tudi v učinkovito oporo stremljenju, da se na tem področju postopno vzpostavita trden mir in pristno ter široko sodelovanje med državami, torej element, brez katerih si ne splošnega napredka ne kulturnega in umetniškega razvoja niti zamisliti ni mogoče.

Iz tega sledi, odnosno iz tega je dovolj jasno razvidno, kako obsežna in pomembna je naloga, ki sta jo zgodovinska stvarnost in nadaljnji razvoj prisodila domačim tržaškim umetniškim ustvarjalcem in ostalim kulturnim delavcem, med njimi Spacalu, kot enemu njihovih najvidnejših in najuspešnejših predstavnikov iz vrst tukajšnjega slovenskega življa.

Želimo slikarju Lojzetu Spacalu, da bi v Modeni, kjer bo sicer nastopil samo z desetimi olji in 20 grafikami, zatem v Ljubljani, kjer bo razstavil kar 150 svojih del, žel tisti uspeh in priznanje, ki ju zasluži.

PROBLEM, ZA KATEREGA FRANCOZI NE KAŽEJO DOVOLJ VOLJE

Proti 600 alžirskim oboroženim patriotom 70 tisoč francoskih vojakov in legionarjev

Mendes Franceov poseg v indokitajski spor je vzbudil v Severni Afriki upanje, da se bo našla dobra volja tudi za rešitev vprašanja francoskih severnoafriških posesti - Maroški in alžirski nacionalistični prvaki smatrajo, da se mora vprašanje avtonomije in neodvisnosti obravnavati kot celota

Politični dogodki v Severni Afriki odražajo latentno krizo, ki je nastala zaradi nasprotstev med nacionalnimi patriotično razpoloženimi skupinami v Tunisu, Maroku in Alžiru na eni strani in francosko upravo na drugi strani. Sedaj so v teku razgovori za mirno ureditev nekih spornih vprašanj, vendar te razgovore spremljajo stalni izgredi, atentati in spopadi med severnoafriškimi nacionalisti in francoskimi policijskimi in vojaškimi silami.

Tuniško vprašanje

Vrašanje Tunisa predstavlja glavni del in težišče krize v francoski Severni Afriki. Politične skupine v Tunisu, med katerimi je najvplivnejša skupina Neodestur, so pričakovale, da bo Francija po drugi svetovni vojni dala temu svojemu protektoratu status avtonomne države, s čimer bi se njen razvoj k popolni neodvisnosti pospešil. To so Tunizijci pričakovali tembolj, ker je sosedna Libija zaradi nasprotstev med velikimi silami in pod vplivom Organizacije združenih narodov dobila status neodvisne, suverene države, pa četudi je v svojem političnem in gospodarskem razvoju daleč za današnjim Tunisom

Francoske vlade so se v povojnih letih izogibale radikalni rešitvi tuniškega problema kakor tudi rešitvi ostalih sporov v francoski Severni Afriki. Zaradi tega so prve napovedi, ki jih je obrazložil Mendes-France še preden je postal predsednik vlade, odjeknile v Severni Afriki in vzbudile upanje, da bi bil pripravljen resneje se lotiti problemov teh področij. Cim je Mendes-France prišel na oblast sredi lanskega leta, je najprej spravil z dnevnega reda najtežje vprašanje sedanje francoske politike: vojno v Indokini. Takoj nato je odpotoval v Tunis, da bi na kraju samem spoznal gledišča tuniških političnih prvakov in da bi jim obrazložil svoj načrt za postopen prehod v politično avtonomijo Tunisa. In s tem so se uradno začeli francosko-tuniški razgovori, ki razen nekaj zastojev trajajo še danes.

Tuniška delegacija je večkrat prišla v Pariz na razgovore, vendar so se ti razgovori slabo razvijali zaradi zaprek in nasprotij glede vprašanja nadzorstva nad bodočo policijo v Tunisu in glede kompetence tuniške vlade v državni obrambi in zunanji politiki. Po zahtevah francoske vlade bi Tunizijci uživali le tako avtonomijo, ki bi bila omejena po francoski kontroli v zunanji politiki in obrambi ter z notranjimi silami glede ohranitve sedanjega družbenega reda v Tunisu.

Francoski minister za tunizijska in maroška vprašanja Cristian Fouche je ob začetku razgovorov s Tunizijci poudaril, da bi sporazum, ki bi uredil francosko-tunizijske odnose, moral obstajati iz 7. konvencij. Prva izmed teh konvencij bi po francoskem predlogu morala zajamčiti pravice in interese Francozov v Tunisu ter pravice in interese Tunizijcev v Franciji. Glede na obstoječe odnose med Francijo in njenim protektoratom Tunisom se da zaključiti, da ta konvencija teži za tem, da bi Francozi ohranili svoj položaj v Tunisu. Predložena je bila tudi konvencija o upravnem in tehničnem sodelovanju. Sodeč po tem, bi ta konvencija omogočila nadaljevanje že obstoječih zvez med Francijo in tem njenim protektoratom. Francozi nadalje vztrajajo pri konvenciji, ki bi jim zagotovila pravico in nadzorstvo na vojaškem področju, kakor tudi popolno nadzorstvo glede zunanje politike Tunisa. Ostale tri konvencije pa se nanašajo na pravna, kulturna in gospodarsko-finančna vprašanja.

Na osnovi teh konvencij bi po francoski zamisli bilo potrebno ustvariti temelje za notranjo avtonomijo Tunisa. Tunizijska vlada Tahara ben Amara je ta francoski načrt sprejela kot izhodišče točko za razgovore. Ker pa so se ti razgovori zavlekli, je jasno, da je prišlo do nesoglasij. Tunizijski nacionalisti smatrajo, da okoliščine, v katerih bi jim Francozi dali notranjo avtonomijo, vsebujejo vrsto omejitev, tako da bi njihovi napori za priboritev popolne neodvisnosti utrpeli pri tem veliko zaviranje zaradi prisotnosti predstavnikov francoske uprave in zaradi dejanske delitve oblasti z upravo, ki je že sedaj gospodar Tunisa.

Francozi so v teh razgovorih dosegli dejanski taktičen uspeh, ko jim je uspelo, da so oborožene skupine tunizijskih patriotov prenehale z vojaškimi operacijami in prekinile borbo s francosko policijo in vojsko. Na temelju sporazuma med francoskimi in tunizijskimi oblastmi so oborožene skupine v Tunisu povečini prenehale borbo in izročile orožje. S tem je popustilo napeto vzdušje v Tunisu in ustvarjeni so bili primerni pogoji za razgovore v Parizu.

Po nekaterih znakih sodeč želi Mendes-Franceova vlada te razgovore pospešiti, da bi se lahko predstavila parlamentu z uspešno izvršenim dejanjem, seveda v kolikor bi ji uspelo doseči sporazumno rešitev s predstavniki tunizijske vlade.

Nemiri v Alžiru

V Alžiru, ki se v upravnem pogledu razlikuje od Tunisa in ni protektorat, ampak sestavni del francoske republike, se vzdušje, vkljub nekajkrat ponovljenim poizkusom, da bi se našel kompromis in zadostile zahteve alžirskih nacionalnih organizacij, ni pomirilo. Po obsežnih vojaških operacijah proti oboroženim Alžircem ob koncu preteklega leta je nastopilo krajše zatišje, ki pa se je sredi januarja letos prenehalo in so borbe ponovno oživele. V planinskem področju Oresa v Alžiru je največji del oboroženih skupin alžirskih nacionalistov, ki se uporno zoperstavljajo francoskim vojaškim odredom, celo francoskemu topništvu, padalcem in četom francoske tujske legije. Po nekih podatkih je število oboroženih Alžircev v planini Ores komaj kakih 600. Francoske oborožene sile v Alžiru pa so ob koncu preteklega leta štele okoli 70.000, katerim moramo prišteti celo še krajevne policijske sile.

Alžirsko vprašanje z razlико od tuniškega vprašanja za sedaj ne kaže, da bo v kratkem rešeno. Francoska uprava namreč ne kaže nikakega razpoloženja za razgovore, v katerih bi se mogel najti kompromis in zadostiti nacionalističnim težnjam alžirskih političnih skupin. Zaradi svojega precejšnjega gospodarskega razvoja v času druge svetovne vojne in v povojnih letih se je Alžir v gospodarskem pogledu daleč odmaknil pred ostalimi severnoafriškimi področji. Ta okoliščina pojasnjuje od kod izvirajo sile alžirskih nacionalnih skupin, hkrati opozarja, da je nemogoče še dolgo izogibati se neki rešitvi, s katero bi bilo zadoščeno osnovnim političnim zahtevam Alžircev.

Po načrtu francoskega ministra za notranje zadeve Miterana skušajo Francozi z zakonskimi odredbami vzpostaviti tako imenovano francosko-muslimansko skupnost in dovoliti Alžircem, da bi postali francoski državljani, toda ta francoski načrt ne vsebuje bistvene preosnove.

Maroko

V francoskem Maroku, ki je bil preteklo jesen vprav tako prizorišče pogostih neredov in spopadov s francosko upravo in policijo, so v začetku januarja letos ponovno oživeli neredi in napetost se je povečala. Francoske oblasti so takoj podvzele nove drastične ukrepe in povečale oborožene in policijske sile, ki naj bi se borile proti maroškim oboroženim skupinam. Predvideno je, da se bo krajevna policija reorganizirala, da se bo proti Marokancem podvzela nova taktika in da se bo imenoval nov šef policije.

Te razmere v Maroku ne obetajo, da bi prišlo kmalu do popuščanja napetosti in do ureditve spornih vprašanj s Francijo. Maroški, kakor tudi alžirski nacionalisti računajo, da predstavljajo sedanji francosko-tuniški razgovori najprimernejši trenutek za izvajanje pritiska na pariško vlado, ki naj bi maroških in alžirskih zahtev ne dala ob stran, ampak vse te nacionalne borbe in zahteve po avtonomiji in neodvisnosti v Severni Afriki morala proučiti in rešiti kot organsko celoto.

KULTURNE NOVICE

Jugoslovanska vojaška enciklopedija

BEOGRAD, 2. — *Končane so organizacijske priprave za tiskanje jugoslovanske vojaške enciklopedije, ki bo imela šest knjig. Enciklopedija, ki bo posvečena vojaški zgodovini jugoslovanskih in drugih narodov, bo zajela vse vrste in tipe orožja. Na čelu uredništva, v katerem so generali in oficirji jugoslovanske ljudske armade, je generalni podpolkovnik Dušan Kveder. Prva knjiga enciklopedije bo izšla verjetno v začetku leta 1957.*

***

Beograjska založba «Rad» je razen svojih dosedanjih knjižnih zbirk začela izdajati biblioteko z naslovom «Jugoslovanski pisci». S to zadnjo zbirko, kot kažejo prve izdaje, namerava «Rad» izpopolniti zahtevo po sistematično urejeni knjižni zbirki del znanih jugoslovanskih avtorjev. Doslej so izšla dela. Ivan Cankar: «Martin Kačur» in «Hlapec Jernej», Kozarac: «Mrtvi kapitali», Njegoš: «Gorski vijenac», Kočić: «Jazavac pred sudom», «Sudanija» in «Jablan», Cerović: «Stojan Mutikaša» in drugi.

* * *

V Metropolitanski operi v New Yorku je pred dnevi nastopila tudi Zinka Kunc in sicer kot Amelija v Verdijevi operi «Ples v maskah». Kritika je njeno vlogo zelo pohvalila, saj zatrjuje, da je bila «veličastna».

* * *

Pred nekaj dnevi se je vrnil iz Brazilije v Zagreb slikar Zlatko Prica, ki je priredil v Braziliji dve uspeli samostojni razstavi.

* * *

V Atenah so dokončali s snemanjem grško-jugoslovanskega filma «Dve jagodi». Film so snemali po scenariju grškega avtorja Milasa, režiral pa ga je jugoslovanski režiser Puniša Djordjević. Med nosilci glavnih vlog sta tudi dva Jugoslovana: Viktor Starčić in Severin Bipelić.

* * *

Dunajsko podjetje «Kosmopolfilm» snema film «Zadnje dejanje», v katerem so obdelani zadnji dnevi Hitlerjevega življenja in sploh vseh dogodkov v njegovem bunkerju ob koncu vojne v Berlinu. Film režira Pabst, v glavnih vlogah pa igrata med drugimi tudi Albin Skoda in Oskar Werner.

* * *

Znanstvena ekspedicija čikaške univerze, ki jo vodi profesor Robert Bridvood, je pred kratkim odkrila v severnih predelih Iraka Mualafatu najstarejše naselje na svetu.

V tem «naselju» so odkrili ostanke neke kulture, ki je stara najmanj 7.000 let. Na temelju najdenih predmetov bodo znanstveniki ugotovili, ali se je tedanji človek že ukvarjal s poljedelstvom, ali je bil še vedno pastir.

* * *

Zagrebška založba «Školska knjiga» je izdala tudi tretjo knjigo «Zgodovine glasbe», ki jo je napisal prof. Josip Andreis. V tej knjigi so na več kot 700 straneh obdelane smeri, osebnosti in problematika moderne glasbe. Prof. Andreisa je za njegovo delo nedavno nagradila Zveza skladateljev Jugoslavije.

* * *

Italijansko potniško ladjo «Dante» preurejajo v plavajočo knjižnico, v kateri bodo imeli samo knjige o pomorstvu. Ta svojevrstna ladja — knjižnica bo prihodnje poletje odšla na krožno potovanje. Ustavila se bo v vseh važnejših italijanskih pristaniščih, kjer si bodo ljudje lahko izposojali knjige ali pa obiskovali čitalnico na ladji.

* * *

Zagrebški filmski festival

V Zagrebu so se začele priprave, da se v maju letos organizira pod pokroviteljstvom tedenskega časopisa «Vjesnik u srijedu». velik filmski festival, ki bo revija enoletne proizvodnje domačega igranega in dokumentarnega filma. Predvidene so tri nagrade: za režijo igranega filma 300.000 din, za režijo dokumentarnega filma 200.000 in za najboljšo igralsko kreacijo 100 tisoč din, Festivala se bodo udeležili tudi nekateri znani tuji filmski režiserji in igralci ter najbolj znani filmski novinarji. Zagrebški filmski festival bi postal stalen. Predvidevajo, da bo letos na festivalu najmanj 15 igranih in okrog 30 dokumentarnih filmov.

PREJELI SMO:

Ignazio Silone, «PRGIŠČE RODBINIC». Iz italijanščine prevedel M. B. Opremila Jakica Accetto. Državna založba Slovenije. Ljubljana 1954. (Knjiga je prvi zvezek zbirke Knjižna polica 1955).

Ivan Tavčar, ZBRANO DELO. Četrta knjiga. **«JANEZ SONCE».** Uredila in z opombami opremila Marja Boršnik. Državna založba Slovenije. Ljubljana 1954.

«NOVA OBZORJA. Leto 1955 (letnik 8.), št. 1. Izdaja za Zvezo mariborskih kulturnih delavcev Založba Obzorja v Mariboru. Za uredniški odbor ureja Jože Košar. — V tej številki je tudi prispevek (15 strani) Borisa Pahorja **«Preimog za revne ljudi».** Pesmi so prispevali Branko Hofman, Franc Eller, Slavko Jug, Jaro Vintetić, prozo Mimi Malenšek. Sodelujejo pa še dr. Jože Goričar, Marcel Schneider, Branko Rudolf, Mitja Mejak, Branko Hofman, J. G.

V ZVEZI Z GRAŠKIM DNEVOM RAZGOVOROV O REŠKI LUKI

TRST bo moral vzdržati resno konkurenčno bitko z REKO

Pod geslom «Dnevi razgovorov o lukah» se po iniciativi avstrijske Zvezne zbornice vršijo v vseh večjih gospodarskih središčih Avstrije prireditve v obliki konferenc z namenom, da bi se interesirani trgovski krogi seznanili z vabljivimi programi raznih inozemskih luk. Taki dnevi razgovorov so bili z uspehom prirejeni že večkrat, in sicer; na Dunaju, v Gradcu in v Linzu.

Nedavno so tudi predstavniki reškega pristanišča, katerega vpliv na avstrijsko zunanjo trgovino stalno narašča, imeli za potrebno, da priredijo v Gradcu takšen dan razgovorov o Reki. Takole poroča dunajski strokovni mednarodni časopis za prometno gospodarstvo «Verkehr» z dne 22. t. m. o tem dogodku:

Na to prireditev je Trgovinska zbornica Stajerske povabila zastopnike pomembnih štajerskih industrijskih podjetij. Tako so bile zastopane tovarne: Lapp - Finze, Boehler, Alpine-Montan, Aarlander, Felten et Guilleaume, Muerztaler-Holzstoff und Papierfabriks AG., Maschinenfabrik Andritz, Steyr-Daimler-Puch, itd. ter številna graška spedicijska podjetja, zastopniki zunanje trgovine in funkcionarji Trgovinske zbornice. Vsega je prisostvovalo konferenci kakih 50 oseb.

V uvodu je direktor jugoslovanskega transportnega podjetja «Intertransport» v nekoliko besedah poudaril važnost Reke za avstrijsko zunanjo trgovino. Naglasil je, da je luka že leta 1953 s 4,8 milijona ton prometa presegla predvojni vrhunski promet, ki je bil leta 1913 dosežen s 4 milij. ton in da bodo prekladalne storitve v letu 1955 še porasle.

Potem so generalni direktor uprave reške luke in dva direktorja pomembnejših reških uvoznih in izvoznih podjetij dajali na razna vprašanja ustrezne odgovore in informacije, predvsem so pojasnjevali postopek pri vskladiščenju in prekladanju lesa. Razen podjetja «Intertrans» ni bilo zastopano nobeno drugo spedicijsko podjetje z Reke.

Največjo važnost so na dnevu razgovorov posvečali diskusiji, ki pa se spočetka kar ni mogla sprostiti pa tudi pozneje ni privedla do kakih konkretnih rezultatov, posebno se kar se tiče tarifnih vprašanj, ki so pri takih prometnih zadevah več ali manj vedno odločilna. Večkrat se je dobilo vtis, da bi gosti z Reke hoteli zvedeti več, kot so bili pripravljeni povedati sami. Vendar se je iz diskusije lahko zaključilo, da niso na Reki pripravljeni držati se čvrsto tarif in obravnavati prekladalne stroške od primera do primera, kar bi bilo potrebno zaradi tega, da se zmanjšajo železniške prevozne postavke, ki so v odnosu na druge luke zares večje. Zatrjevalo se je, da morejo reška spedicijska podjetja predložiti avstrijskim spediterjem konkurenčne in, kar je zelo važno, obvezno stalne pogoje, na temelju katerih bi avstrijski industriji bilo omogočeno, da lahko računa s stalnimi postavkami za prevoz, tako da pozneje ne bi bilo neugodnih presenečenj zaradi naknadno zvišanih stroškov. Med diskusijo je bilo omenjeno tudi izboljšanje mehanizacije reške luke, predvsem kar se tiče avstrijskega tranzita lesa.

Ker so nekateri udeleženci izrazili bojazen, da se ne bi izvoz avstrijskega blaga karteliranо razdeli po conah med Reko in Trstom in da se reška luka samo zato toliko trudi, da pridobi avstrijske tovore ter bi tako pri poznejših razgovorih imela boljšo pozicijo, so z jugoslovanske strani izjavili, da to ne drži, sicer pa da so pripravljeni vzdržati vsako konkurenco, samo da bi se pridobilo in učvrstilo zaupanje avstrijskega gospodarstva.

Po mišljenju našega opazovalca iz Gradca je ta dan razgovorov zapustil pri vseh prisotnih ugoden vtis, toda splošno je bilo mišljenje, da je potrebno se malo počakati, da se bo videlo, koliko se bodo dane obljube lahko uresničile tudi v praksi.

Ena izmed večjih pomanjkljivosti te prireditve je bila ta, da ni bil prisoten niti en zastopnik jugoslovanskih ladijskih prevoznih podjetij, od katerih so eksponenti avstrijske zunanje trgovine in špediterji želeli dobiti marsikatera pojasnila na svoja vprašanja, na katera pa zaradi tega niso dobili odgovora.

Ob tej priliki se je obravnavalo tudi vprašanje motoriziranega prometa na Reko, za katerega vlada v Gradcu ne samo veliko zanimanje, ampak se tudi praktično že izvaja.

Napori Reke, da si zagotovi obsežnejši del avstrijskega tranzita so vedno intenzivnejši in zgoraj opisana konferenca predstavlja samo eno konkretno akcijo v tej smeri. Opozorili bi radi na tisti odstavek avstrijskega poročila, kjer je govora o «karteliranju avstrijskega izvoza». Beseda «kartel» je precej huda, saj gre v bistvu le za nekako sporazumno določitev železniških tarif na osnovi geografskih razdalj. Taka sporazumna določitev tarif in obnovitev tranzita po Južni železnici bi lahko na mednarodni konferenci koristila ne samo Trstu (temu sicer predvsem), temveč tudi celotnemu jugoslovanskemu gospodarstvu kot tudi Avstriji. Seveda pa je to eno izmed vprašanj, ki zahtevajo zelo resno proučitev.

Brez sporazuma pa bo Trst nujno moral vzdržati resno konkurenčno bitko z reškim pristaniščem in so v vsakem primeru ukrepi v korist tržaškega pristanišča postali še toliko bolj nujno potrebni.

Reško pristanišče: oddelek za potniški promet.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

VIDEMSKI SPORAZUM V DECEMBRU

Večji izvoz kot pa uvoz

Trgovinska zbornica je izdaja 16 izvoznih in 14 uvoznih dovoljenj

Zadnji mesečnik Trgovinske zbornice objavlja podatke o mali obmejni trgovini na podlagi videmskega sporazuma, ki se nanašajo na mesec december. Po teh podatkih smo v tem mesecu veliko več izvozili kot uvozili. Trgovinska zbornica je namreč izdala 16 izvoznih dovoljenj in 14 uvoznih dovoljenj. Izvozili smo za 41.586.915 lir blaga, in sicer bombaževe in volnene tkanine, električni material, nadomestne dele za avtomobile in kolesa, pnevmatike, blago široke potrošnje, južno sadje in drugo; popravili smo tudi nekaj avtomobilov.

Uvozili pa smo za 26.702.250 lir blaga, in sicer kurivo, parkete, goveje in svinjsko meso, maslo in posušeno sadje.

Stanje avtonomnega kompenzacijskega računa 31. decembra 1954 je bilo sledeče: prejeta vplačila 292,268,907 lir, izvršena plačila 191,921.017 lir, za tekoče operacije je treba plačati še 70,443.475 lir. Na razpolago je še 29.904.415 lir.

PRIPRAVE ZA IZVOLITEV ODBOROV VZAJEMNIH BLAGAJN

PREPRIČAJTE SE če ste vpisani v sezname

Pravice do vpisa v seznam nimajo osebe, ki po zakonu niso neposredni obdelovalci

Ker se je ugotovilo, da na seznamih neposrednih obdelovalcev, ki so jih občine izobesile na občinskih oglasnih deskah, ni vpisanih veliko kmetov, obveščamo prizadete, naj takoj odidejo na občinski pripravljalni odbor za izvolitev občinskega odbora Vzajemne blagajne, kjer bodo dobili posebne obrazce za vpis v sezname. Na obrazcu je zapisano, da je prizadeti po pregledu seznamov neposrednih obdelovalcev ugotovil, da je iz njih izključen, čeprav ima po zakonu štev. 1.136 od 22. novembra 1954 popolno pravico do vpisa v te sezname. Ker pa ima po členu 31 omenjenega zakona pravico do vpisa v seznam, zahteva, da se vključi v seznam volivcev za izvolitev svetov občinskih Vzajemnih blagajn.

V zvezi z občinskimi seznami priporočamo vsem neposrednim obdelovalcem, da pregledajo, če niso morda izključeni tudi člani njihove družine. Rok za priziv je dvajset dni po dnevu objave omenjenih seznamov na občinskih deskah. Ker so bili seznami po vseh občinah razobešeni okoli 28. januarja, bo rok za vložitev prizivov potekel najkasneje okoli 16. februarja.

Prav tako morajo kmetje paziti, da ne bi bili morda vpisani v sezname tudi ljudje, ki nimajo pravice do zdravniške pomoči in s tem pravice do glasovanja. Tudi proti takim nepravilnostim je treba vložiti priziv; podpisati ga mora neposredni obdelovalec, ki je že na izobešenih seznamih. Izid priziva bo sporočen županu ali občinskemu tajniku, ki ga morata objaviti na občinski oglasni deski.

Nesreče na delu

V sredo popoldne se je ponesrečil na delu 39-letni Bogomil Rutar iz Standreža, Ul. Montello 23. Rutar, ki je zaposlen pri gradbenem podjetju v Svetogorski ulici, je okrog 17. ure prihajal s precej visokega lesenega odra, na katerem je delal. Ko je bil približno na višini 1 m in pol je slabo stopil ter padel na tla in si poškodoval desno nogo. Z rešilnim avtom Zelenega križa so ga takoj odpeljali v bolnico Brigata Pavia, kjer so ga pridržali zaradi zloma noge.

Isti dan je rešilni avto pripeljal v bolnišnico še 15-letnega Itala Suligonija iz Ul. Ascoli 25, ki si je pri igri zlomil piščal leve noge. Deček se je v poznih popoldanskih urah igral na dvorišču stanovanja in je pri tem zlezel tudi na zid. Po nesreči pa se je naenkrat znašel na tleh ter si pri tem polomil nogo, zaradi česar se bo moral zdraviti okrog 30 dni.

Prešernova proslava

Akademsko - srednješolski klub Simon Gregorčič v Gorici priredi v soboto 5. februarja t. l. Prešernovo proslavo v sedežu kluba, Ul. Ascoli štev. 1-I. Pričetek ob 20.30. Priporočano točnost.

Iz Beneške Slovenije

Kakor se je izvedelo, bodo v kratkem času pričeli z nekaterimi deli v občini. Popravili in povečali bodo zdravniško ambulanto. Za stroške pri delih bo država prispevala 300 tisoč lir.

* * *

V teh dnen se v vasi Malini v občini Ahten mnogo govori o telefonski in brzojavni napeljavi, kajti to je za vas novost. Koliko poti jim bo s tem prihranjeno, zlasti v nujnih primerih.

Kaže, da bodo z deli pričeli kmalu. Stroške za napeljavo bo pa bo krila država.

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24.

KINO

CORSO. 17: «Bil sem ameriški vohun», A. Dvorak in G. Evans.
VERDI. 17: «Ujetnik rudnika», barvni film, G. Cooper.
CENTRALE. 17: «Nanci gre v Rio», barvni film, J. Powell.
VITTORIA. 16.30: «Neumnosti sveta», barvni film, E. Pawlik.
MODERNO. 17: «Gospem ugaja uniforma», R. Russel in M. Wilson.

NEKAJ PODATKOV O NAŠI POKRAJINI

Nad polovico prebivalstva je kmečkega značaja

Medtem ko je okoli 52% prebivalstva kmečkega značaja, je v industriji zaposlenih le 26% vsega prebivalstva naše pokrajine

Kljub nekaterim močno razvitim industrijskim središčem, kot sta predvsem Tržič s svojimi ladjedelnicami ter Gorica s podgorsko predilnico, jivarno SAFOG itd., je naša pokrajina po sestavu prebivalstva pretežno kmetijskega značaja. Če upoštevamo podatke po štetju od leta 1936, ki pa so kljub delnim mejnim izpremembam še danes približno v veljavi, je sedaj s poljedelstvom zaposlenega okoli 52,3 odst. vsega goriškega prebivalstva, kar pomeni, da je nad polovica prebivalstva goriške pokrajine kmečkega izvora. Industrija je na drugem mestu, vendar zaposluje komaj okoli 26 odst. prebivalstva. Sledi prevozništvo in komunikacije z 2,6 odst., javna administracija z okoli 6.5 odst., gospodinjstvo 3,7 odst., kreditne in zavarovalne ustanove 0,4 odst., zasebna administracija pa 0,3 odst. vsega prebivalstva.

29. FEBRUARJA 1955 V GORICI PLANINSKI PLES

Po katastrskih knjigah je ozemlje razdeljeno na dva dela: pod hriboviti del spada kraška zemlja in pa Brda, ki obsega skupnaj 10.696 ha, ter na nižinski del, ki se deli v Zgornjo in Spodnjo Furlanijo ter okolico Tržiča: skupno 36.035 ha.

Z geološkega gledišča pa je pokrajina razdeljena na tri dele, in sicer na nižinski del, pod katerega spada Krmin-sko-Gradiščansko polje, polje okoli Tržiča in Gradeža, ter polje okoli Gorice, drugi del je Kras, tretji pa so Brda.

Področje je v glavnem pokrito s tenko plastjo zemlje, pod katero je gramoz. Zaradi tega so pri nas pogoste suše, o katerih vedo veliko povedati predvsem kmetje v okolici Krmina in Gradiške, ki se že toliko let zaman borijo, da bi jim oblasti zgradile namakalne naprave. Nekoliko bolje je z obdelovalno zemljo v okolici Tržiča, kjer je speljan namakalni kanal veleposestva De Dottori, s katerim namakajo okoli 4.000 ha.

Kras je med Dolom in železnico Tržič - Gorica. Njegova površina meri okoli 5.400 ha. Povprečno znaša višina Krasa od 100 do 200 m nad morjem. Tudi na Krasu je malo obdelovalne zemlje, pod katero je takoj skala. Suša je na Krasu takoj doma, čim nekaj dni ne dežuje. Kmetje skrbno obdelujejo kosčke zemlje, ki so največkraj v ogradah. Pridela se nekaj pšenice, vendar kmetje v glavnem skušajo pomanjkanje orne zemlje nadoknaditi z živinorejo, ker je vse naokoli precej pašnikov.

Brda so zelo rodovitna in najbolj ugodna za vinogradništvo. Škoda, da med našim ljudstvom ni pravega razumevanja za ustanovitev zadružne kleti ali sadjarske in vinarske zadruge na Oslavju in v Steverjanu, v kateri bi imeli mesto vsi mali vinogradniki, ki sedaj postajajo lahek plen vsemogočih trgovcev.

Obvestilo šolskega skrbništva

Šolsko skrbništvo sporoča, da je ministrstvo za vzgojo podaljšalo do 28. februarja rok za sprejem prošenj za pripustitev k didaktičnim vajam. V poštev pridejo tisti, ki nameravajo delati privatno učiteljsko maturo v tekočem šolskem letu.

ŠPORTNI DNEVNIK

NADALJEVANJE ITALIJANSKEGA SMUČARSKEGA PRVENSTVA

Minuzzo prvakinja tudi v smuku

V štafeti 3 X 10 km je zmagalo moštvo Delladio, Chatrian in Ottavio Compagnoni

Na progi za smuk je bila v višji legi megla, sneg pa je bil zelo težak

CORTINA, 3. — Danes se je nadaljevalo tekmovanje za italijansko smučarsko prvenstvo. Tekma v ženskem smuku, ki bi morala biti že včeraj, a jo je preprečil na novo zapadli sneg, je bila danes na progi s Tofane. V gornjem delu je bila proga skoraj zavita v meglo. Dolga je bila 1800 m s 550 m viš. razlike in 20 vrati. Sneg je bil zelo težak in ni dopuščal velike brzine; danes je bilo treba predvsem krepkih mišic in lahkotnosti gibov, kar gotovo ne manjka zmagovalki Giuliani Chenal-Minuzzo. Skoraj nepričakovano je Anna Pellissier za pol sekunde prehitela Carlo Marchelli. Odlično se je obnesla tudi mala Torinčanka Vera Schenone, ki zaradi stanja terena pred tekmo ni bila med favoritinjami.

Rezultati:

Smuk — ženske: 1. **Giuliana Chenal-Minuzzo** (U. S. Cogne) 2'2"5; 2. Anna Pellissier (S. C. Cervino) 2'3"7; 3. Carla Marchelli (SAI Milano) 2'4"2; 4. Maria Grazia Marchelli (SAI Milano) 2'8"3; 5. Vera Schenone (S. C. Sestriere) 2'9"6; 6. Maria Grazia Dalla Favera (S. C. Cortina) 2'14"; 7. Renza Vidossich (S. C. Sestriere) 2'16"; 8. Jole Poloni (S. C. Sestriere) 2'21"1; 9. Jerta Schir (S. C. Folgaria) 2'28"4; 10. Jalla de Tassis (S. CAI Monza) 2'29"2.

Štafeta 3 x 10 km — moški: 1. Fiamme d'Oro, Moena - moštvo A (Deladio 36'33", Chatrian 36'11", Ottavio Compagnoni) 36'27") 1.49'11";

2. Fiamme d'Oro, Moena - moštvo B (Dalmasso 38'05", Busin Gioacchino 37'03", Chiocchetti 37'18") 1.52'26"; 3. S. C. Val del Biois (Costa 38'03", Busin Silvano 38'41", Piccolin 36'29") 1.53'13"; 4. Fiamme Gialle Predazzo - moštvo D 1.54'04"; 5. G. S. Truppe Alpine - moštvo A 1.54'16"; 6. S. C. Gardena 1.55'36"; 7. Fiamme Gialle Predappio - moštvo B 1.56'19"; 8. Fiamme Gialle Predappio - moštvo E 1.56'25"; 9. Fiamme d'Oro - moštvo C 1.56'57"; 10. Fiamme Gialle Predazzo - moštvo C 1.57'12".

CORTINA, 3. — Tekma v smuku za moške, ki bi morala biti jutri, je prenesena na soboto zaradi stanja proge, na kateri bi se tekmovalci preveč izpostavili nevarnosti.

Švicarska smučarska zveza je določila, da bodo v Cortini nastopili sledeči švicarski tekmovalci: Martin Julen, Andreas Ruedi, Roger Staub in Rupert Suter.

Norvežani in Finci za Cortino

OSLO, 3. — Po polemiki okrog vprašanja poslati ali ne poslati norveške tekmovalce v Cortino (istočasno bo namreč norveško državno prvenstvo) je prišlo do nekakega kompromisa. Norvežani se bodo udeležili tekem v Cortini z okrnjenim moštvom. Sicer pa bo glavna naloga spremljevalcev in tekmovalcev, da se seznanijo z načinom tekmovanja drugih tekmovalcev. Norveško moštvo za Cortino sestavljajo:

za tek: Oeystein Saksvik, Tore Bjoernstad, Odd Lykkja, Leif Egge in Johan Oestvang;

za alpske discipline: Asla Sjaastad in Petter Stoele.

* * *

HELSINKI, 3. — Za mednarodne smučarske tekme v Cortini so določeni ti-le finski tekmovalci, ki bodo nastopili v teku na 15 in 30 km: Veikko Hakulinen, Eero Kolehmainen, Arvo Viitanen, Veikko Raesaenen, Martti Lautala, Kalevi Haemaelaeinen, Toino Alatalo, Niilo Kautto, Hemmo Kauvo, Matti Hirvonen, Pentti Myyrae in Veikko Salo.

V tekmu na 10 km za ženske pa bodo tekmovale: Mirya Hietamies, Sanna Kiero, Eila Lappi, Toini Poeysti, Sirkka Polkunen.

V olimpijskem moštvu finski policaji

HELSINKI, 3. — Med finskimi policaji so tudi izvrstni smučarji, kot je pokazala tekma na 15 km, s katero se je pričelo smučarsko prvenstvo finskih policajev. Šest izmed tekovalcev, ki so v prvi desetorici, je določenih za olimpijsko moštvo, ki bo prihodnjo zimo nastopilo na zimski olimpiadi v Cortini. Prva desetorica na tem tekmovanju se je uvrstila takole:

1. **Toimi Alatalo** 1.53'33"; 2. Hemmo Kauvo 1.54'20"; 3. Veikko Salo 1.54'28"; 4. Matti Hirvonen 1.54'35"; 5. Aarne Hiiva 1.54'36"; 6. Pennty Myyrae 1.54'50"; 7. Sakari Seppae 1.54'51"; 8. Tapio Maekelae 1.55'16"; 9. Niilo Kautto 1.55'20"; 10. Veini Kontinen 1.55'24".

MEDNARODNA TEKMA V SKOKIH V AROSI

ARNFIM BERGMANN PRVI

Jugoslovana Polda in Rogelj na 7. in 8. mestu

AROSA, 3. — Na današnji tretji tekmi v mednarodnem tednu smučarskih skokov je zmagal olimpijski prvak Arnfim Bergmann. Potem ko je na dveh prejšnjih tekmah bil šele drugi za mladim Fincem Laaksonenom, je danes izvedel dva sijajna skoka na 65 in 68.5 m ter dosegel 215,5 točk. Laaksonen se je v prvem skoku, ko je dosegel 70.5 m, rahlo dotaknil tal. To ni bil padec, vendar je pri tem Finec izgubil precej točk. Pri drugem skoku je dosegel celo rekordno dolžino 73 m, vendar pa je v splošni klasifikaciji to pot zasedel šele 14. mesto. (Prejšnji rekord skakalnice je imel Švicar Daescher z 72 m). V tej predzadnji tekmi mednarodnega tedna smučarskih skokov je bil drugi Sved Sven Petterson z 213.5 t. in skokoma po 67 in 67.5 m.

Jugoslovana Polda in Rogelj sta dosegla sedmo in osmo mesto. Polda je skočil 66.5 in 69 m ter zbral 201.5 točk, Rogelj pa z dvema skokoma po 64 m točno 200 točk.

* * *

Finec Laaksonen je na drugem mednarodnem tekmovanju v skokih postavil nov rekord olimpijske skakalnice v St. Moritzu. Skočil je 73 m. Prejšnji rekord skakalnice je znašal 72.5 m in ga je imel Norvežan Birger Ruud.

Na tekmovanju so bili doseženi naslednji rezultati:

1. Laaksonen (Finska 223.0 točk (skoka 72 in 73 m); 2. Bergman (Norveška) 214.5 (68 in 70); 3. Hainonen (Finska) 214.0 (66.5 in 72); 4. Osnes (Norveška) 212.0 (67.5 in 70); 5. Mohn (Norveška) 210.0 (66.5 in 65) itd.

Jugoslovanski tekmovalci so dosegli sledeče rezultate:

Janez Polda se je plasiral na 11. mesto z 201 točko in skokoma 67.5 in 66 m, Albin Rogelj na 14. z 200 točkami in skokoma 63 in 66 m, Jože Zidar pa na 16. mesto s 197.5 točke in skokoma 67 in 68 m.

Nemško akademsko smučarsko prvenstvo

OBERAMMERGAU, 3. — Prvi dan mednarodnega akademskega smučarskega tekmovanja je v teku na 14 km zmagal Norvežan Bjarne Arentz s časom 45:30. Arentz, ki študira na univerzi v Karlsruhe tehniko, je že zmagal v enaki tekmi l. 1952 in l. 1953 je zmagal tudi v nordijski kombinaciji. Za Arentzom je bilo 32 tekmovalcev; drugi in tretji sta bila Nemca, četrti in peti pa spet Norvežana.

Prvenstvo je obenem izbirna tekma za mednarodno študentovsko prvenstvo, ki bo v Jugoslaviji.

FELDBERG, 3. — Drugi dan nemškega prvenstva v nordijskih disciplinah je bila na programu tekma v teku na 10 km za ženske. Na progi je bil svež sneg, vendar ga ni bilo dovolj, da bi bila proga idealna. Zmagala je 31-letna Else Amann. Rezultat:

1. **Else Amann** 1.04'2"; 2. Rita Blasl 1.06'35"; 3. Hanni Gehring 1.08'53"; 4. Gisela Dubac 1.11"; 5. Sigrun Schotte 1.11'41".

HOKEJ

ČSR-Nemčija 4:1

Pred več kot 7000 gledalci je češkoslovaška reprezentanca v hokeju premagala v Pragi zapadnonemško reprezentanco s 4:1.

* * *

Tekma za jugoslovansko državno prvenstvo: Partizan - Ljubljana 5:3 (2:0, 1:2, 2:1).

29. maja dve tekmi italijanske reprezentance

V Torinu A reprezentanca proti Jugoslaviji, v Atenah B reprezentanca proti Grčiji

RIM, 3. — Dne 29. maja bo italijanska nogometna reprezentanca, ki bo že konec marca imela dve tekmi z Nemčijo, ponovno zaposlena na dveh mednarodnih poljih. Medtem ko bo namreč A reprezentanca nastopila v Torinu proti reprezentanci Jugoslavije v okviru prireditev mednarodne sportne razstave, bo istega dne B reprezentanca igrala v Atenah proti Grčiji za sredozemski pokal. To bo tretja tekma v tem tekmovanju; v prvih dveh je Italija igrala s Turčijo (1:0) in s Francijo (0:0) v Rimu.

* * *

Mladinsko moštvo Partizana, je na poti v Viareggio na mednarodni mladinski nogometni turnir na Reki odigralo prijateljsko tekmo s prvim moštvom «Reke», članom hrvatsko-slovenske nogometne lige, ter izgubilo z rezultatom 1:3 (1:2).

V nedeljo bo Partizan odigral z «Reko» še eno tekmo, 9. t. m. pa bo odšel v Viareggio, kjer bo imel že 12. februarja prvo tekmo.

* * *

Argentinsko moštvo River Plate je v Buenos Airesu gladko premagalo Penarol iz Montevidea s 4:1 (2:0).

* * *

LONDON, 3. — V ponovljeni tekmi četrtega kola za angleški pokal je Notts County premagal Sheffield Wednesday z 1:0. Tudi ta tekma je bila zelo izenačena in se je po 90 minutah končala z nedotaknjenima goloma. Šele v podaljšku je Wednesday za malenkost podlegel. V petem kolu bo imel Notts County za gosta londonsko moštvo Chelsea iz I. divizije.

Crv. zvezda v Benetkah

Na poti v Viareggio na mednarodni turnir bo košarkarsko moštvo Crvene zvezde v soboto zvečer nastopilo v Benetkah proti Reyerju.

MANILA, 3. — Zadnji dan dvoboja med Filipini in Švedsko sta zmagala Sveda Bergelin in Davidsson, ki pa sta imela za nasprotnika dva rezervna igralca. Tako je Bergelin premagal Sancheza s 6:4, 6:4, Davidsson pa Joseja s 6:3, 6:2. Sveda se bosta udeležila še filipinskega prvenstva.

Na namiznoteniškem turnirju v Pragi sta prvi dve mesti osvojila Madžar Koczian — 13 zmag in Szepeszi — 10 zmag. Tretji je Vanja (ČSR) z 8 zmagami. Za njimi so se plasirali: Somogui (M) 8 zmag, Szido (M), Czender (M) 7 zmag.

LAHKA ATLETIKA

Steffens - novi Landy?

Po zadnjih poročilih iz Melbourna kaže, da so Avstralci odkriti v atletiki novega Landyja. To je mladi David Steffens, o katerem so prepričani, da bo v teku na 5 in 10 km glavni nasprotnik Kuca in Chattawaya

Steffens je nedavno izboljšal avstralski rekord v teku na 5 milj, in sicer kar za 48 sekund. Sedaj lahko preteče 5000 m v času 14:15 in 10.000 m v času 29:40 min.

Zanimivo je, da je njegov slog in način teka zelo podoben Zatopkovemu, ki mu je tudi sicer podoben.

Državno prvenstvo FLRJ v zaprtem prostoru

V nedeljo bo v Zagrebu atletsko prvenstvo Jugoslavije v dvorani. To bo hkrati tretje atletsko tekmovanje v tej zimski sezoni v dvorani v Zagrebu. Prejšnja tekmovanja za prvenstvo Zagreba in Hrvatske so v vsakem oziru uspela. Pričakovati je, da bo državno prvenstvo prekosilo prejšnja tekmovanja po številu udeležencev in po rezultatih.

Za prvenstvo se je priglasilo kakih 100 atletov in atletinj. Med drugim bodo nastopili Jovančić, Benjak, Lorger, Milakov, Krstić, Radišić, Škiljević, Grujić, Hočevar in drugi. Izmed atletinj bodo sodelovale Marija Radosavljević, Alma Butja, Milka Babović in druge.

Člani bodo tekmovali v tekih na 60, 600 in 1000 m; 60 m z ovirami, v skoku v višino, skoku s palico in metu krogle. Članice bodo tekmovale v tekih na 60 m in 600 m ter 60 m z ovirami, skoku v višino in metu krogle.

III. KOLO ŠAHOVSKEGA PRVENSTVA FLRJ

Janošević trenutno v vodstvu

NOVI SAD, 3. — **V tretjem kolu šahovskega prvenstva Jugoslavije so bili doseženi naslednji rezultati: Milić - Gligorić remi; Udovčić - Ivkov prek.; Karaklajić - Rabar prek.; Djuraševic - Trajković prek.; Puc - Bertok remi; Matanović - Martulović prek.; Vošpernik - Janošević remi; Smederevac - Bogdanović remi; Segi - Lukić 1:0.**

Prekinjene partije iz II. kola so se končale s sledečimi rezultati: Bogdanović - Milić 1:0; Janošević - Karaklajić 1:0; Matulović - Vošpernik 1:0.

Po prvih treh kolih vodi Janošević z 2.5 točke.

Objavljamo rezultate prvega kola, ki jih včeraj še nismo imeli: Matanović - Milić remi; Gligorić - Vošpernik (po prekinitvi 1:0; Smederevac - Trajković (po prek.) 0:1; Djurašević - Ivkov 0:1; Puc - Lukić 1:0; Udovčić - Janošević 0:1; Bertok - Bogdanović remi; Karaklajić - Matulović 1:0; Segi - Rabar remi.

Ni naključje, da so prav Novi Sad določil za jubilejno državno prvenstvo. Pred desetimi leti je bilo v glavnem mestu Vojvodine prvo jugoslovansko državno prvenstvo po osvoboditvi. Takrat je sodelovalo 24 igralcev, med njimi 22 jugoslovanskih in dva bolgarska šahovska mojstra. Zmagal je dr. Trifunović s 16.5 pred Gligoričem 16, Pircem 15.5, Miličem 15 točk itd. Tako praznujejo ta jubilej v mestu, kjer so se začela državna šahovska prvenstva. V desetih letih pa se je seznam najboljših šahistov znatno spremenil. Velemojstra dr. Vidmar in Kostić se le redko udeležita državnega prvenstva, zato pa so se uveljaviti številni izvrstni mlajši šahisti.

Dvoboj Reshewski Fuderer v aprilu

Šahovska zveza Jugoslavije je sporočila, da so zadnje ovire za dvoboj Fuderer - Reshevski uspešno premagane.

Igrala bosta v aprilu t. l. v New Yorku. Podrobni podatki o dvoboju bodo objavljeni naknadno.

5 velemojstrov, 9 mednarodnih mojstrov in 33 mojstrov v Jugoslaviji

Višja kvalifikacijska komisija Šahovske zveze Jugoslavije je ugotovila, da je bilo stanje glede na razne naslove jugoslovanskih najboljših šahistov z dnem 1. januarja 1955, naslednje:

Velemojstri: Slovenija 2: dr. Vidmar in Pirc; Srbija 3: Kostić, Gligorić in dr. Trifunović.

Mednarodni mojstri: Slovenija dva: inž. Vidmar in Puc; Srbija 4: Matanović, Milić, Ivkov in Nedeljković; Hrvatska 3: Vukovič, Rabar in Fuderer.

Mojstri: Slovenija 6: Lešnik, Germek, Preinfalk, Longer, Gabrovšek in Vogelnik; Srbija 17; Hrvatska 7; Bosna in Hercegovina 2; Makedonija 1.

* * *

Pred dnevi je je Šahovska zveza Slovenije nagradila svojega devettisočega člana, Silvestro Vervega, članico ŠK Železničar (Maribor). Če prištejemo k tem članom še neregistrirane šahiste po množičnih organizacijah, potem vidimo, da postaja šah v Sloveniji in Jugoslaviji sploh ljudska igra.

POZOR!!!

GEC ALOJZ

TRST — TRG TRA I RIVI STEV. 2 — TEL. 31-198
V A S A T R G O V I N A
V njej dobite veliko izbiro elegantnih moških in ženskih modelov po zelo nizkih cenah.
POHITITE!!! POHITITE!!!

Kino na Občinah

predvaja DANES 4. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

«Neudržljivi Mr. John»

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Prva knjiga)

SVET PRAVLJIC IN ČAROVNIJE

20. Drugo poglavje: **NAJSTAREJŠI SPOMINI**

1.

Povedal sem, da sem se rodil na pustni torek. Da bi bilo to dejstvo samo po sebi kakor koli učinkovalo name, za to nimam nobenega dokaza. Vsekakor pa je na moje življenje dejstvovala okoliščina, da mi je mama ta fakt pozneje povedala, da se je v rodbini pogostoma omenjal in da je vedelo zanj vse moje ožje sorodstvo.

«Vladi se šemi, Vladi se spakuje, Vladi že spet brije norca, se vede kot pustna maškara itd. Zato, ker je bil rojen na pustni torek». «Seveda, rojen je bil na pustni torek, zato pa je tak in tak». Toliko izrekov sem bil vajen slišati, odkar pomnim, in z njimi so moji starši, pa tudi drugi utemeljevali razne moje ekscentričnosti. In končno sem se tega argumenta tudi sam posluževal, ko sem kdaj hotel opravičiti kako svojo norčavost ali čudaštvo. V svoji avtobiografični črtici «Vročica» *) dajem svoji mami v usta naslednje besede, ki so avtentične:

«Vi ne veste, kakšno fantazijo ima to nesrečno bitje, tudi kadar je zdravo. — je zatarnala gospa Marija. — Ob belem dnevu vidi strašila, ki jih ni. Tako sem trpela, ko se je rodil. Morda bo to temu krivo. Zunaj je razsajala burja, zavijala je skozi peč kot zblaznela, jaz pa sem ležala nemočna v porodnih krčih. Bila je noč, z rjovenjem burje se je mešalo razgrajanje maškar — bilo je ravno na pustni torek».

Še vse drugačen odmev je našel fakt dneva mojega rojstva v nekem drugem mojem leposlovnem spisu. Ena od mojih najbolj karakterističnih novel, ki je izšla leta 1933 v reviji «Modra ptica» in pozneje v zbirki «Al Araf», namreč «Sonata na pepelnično sredo», sega trikratno zamaskirana, s svojimi čustvenimi in filozofskimi podtalnimi koreninami v sam fakt o zavesti mojega rojstva v noči ob prehodu pustnega torka v pepelnično sredo. To novelo, ki je izšla pred vojno prevedena tudi v «Srpskem književnem glasniku» in je pri Srbih naletela na prijazen odmev, ki se ga nekateri spominjajo še danes, sem napisal leta 1933 na Hosti, v rojstni hiši mojega očeta. Takrat sem prvič skušal konkretno zagrabiti alamutsko snov in napisal nekaj poglavij. Toda delo ni bilo še dozorelo, pa sem strnil čustveno in filozofsko jedro Alamuta v novelo «Sonata na pepelnično sredo», ki sem ji dal humoristični pendant v neki drugi noveli, v «Vrhuncu duhovnih radosti». V «Sonati» sem skušal izraziti grozotno občutje «prihoda na svet», se pravi: prehoda iz enega neznanega v drugo neznano. Zgodba ima ironični podnaslov «Zastavica za bedake» in je pisana z makabrnim, obešenjaškim humorjem (Galgenhumor). Omenjam jo tudi zato, ker je neposredna rezultanta iz fakta mojega rojstva, in še zato, ker utegne dati pazljivemu čitatelju ključ za boljše razumevanje Alamuta, ki sega s svojimi najglobljimi podtalnimi koreninami prav tako v sam ta fakt. *)

Rodil sem se obenem v nebesnem znamenju Rib. Horoskopa si sicer nisem dal delati, pač pa sem se pred časom zanimal, kaj pravijo astrološke knjige o ljudeh, ki so rojeni v tem znamenju. Kolikor se danes spominjam, bi se sodba v nekaterih lastnostih utegnila ujemati, saj pravijo stara izročila, da so v tem znamenju rojeni nagnjeni k fantastiki in filozofiji, da ljubijo popotovanja, da so kdaj čudaški in nepraktični.

Triumf pozitivnih ved prejšnjega stoletja je zbrisal astrologijo iz območja znanosti, jo potisnil v ropotarnico, kjer se nabirajo odsluženi rekviziti mračnjaštva in vraževernosti, ter jo prepustil rokam obskurantskih čudakov in šarlatanov. Toda astrologija je pokazala podobno kakor nekatere druge panoge iz sorodnih področij nenavadno trdoživost in se tako rekoč skozi zadnja vrata ponovno priplazila v laboratorije resnejših raziskovalcev. Vzletela je podobno ptiču Feniksu z dobro podkurjene grmade in se pojavila z izpremenjenim imenom kot «kozmobiologija» ali «astropsihologija» ponovno ob «zeleni mizi».

Danes, ko nam je relativnostna teorija odkrila ne samo medsebojno sovisnost našega planetarnega sistema, marveč celotnega kozmosa; ko se meteorologija poslužuje podatkov iz astronomije, na primer glede sončnih peg; danes, ko zdravniki za živčne bolezni vprašujejo meteorologe po atmosferskih razmerah; ko so nam genetiki odkrili poleg dednosti tudi akcidentalne vplive na novorojenca (na primer alkoholizem) itd.; ko nam je vse to znano, se nam sklep, da utegnejo vplivati na rojstvo in celo na samo spočetje tudi letni čas in druge kozmične razmere, ne bo zdel več tako nelogičen. In se morda tudi ne bomo več smejali dunajskemu zdravniku dr. Antonu Mesmerju, čudaškemu izumitelju «živalskega magnetizma», ki je pred kakimi 150 leti napisal doktorsko disertacijo o vplivih planetov na človeški organizem *(De influctu planetarum in corpus humanum)* in ki je končno služil tudi avtorju teh vrstic za dvoje začetniških dramatskih poizkusov.

Toliko o faktu in zavesti mojega rojstva. Čutil sem se dolžnega ne toliko nasproti svojim ožjim rojakom kot nasproti bodočemu slovstvenemu zgodovinarju dati to pojasnilo za lažje razumevanje mojega literarnega prizadevanja.

2.

Moj najstarejši spomin utegne biti spomin na neki posebni vonj, namreč na vonj po sivki ali lavandoli (Lavendel). Kadar koli sem kot otrok pozneje naletel nanj, se mi je storilo milo pri srcu. Kot odrasel človek, ko sem bival v Ljubljani in drugod po kontinentu, se dolgo, dolgo let nisem srečal s tem vonjem. Šele po svojem povratku v Trst leta 1946 sem ga spet nekoč začutil. Šel sem iz Barkovelj proti Kontovelu po isti poti, po kateri je pred šestdesetimi, sedemdesetimi leti hodila vsako jutro moja mama kot mlada učiteljica poučevat v šolo na Proseku. Vrh obcestnega zidu rastejo kupi grmičev in ko sem nekoč odtrgal vejico z njih, me je milo spreletelo pri srcu. Zavonjal sem stari vonj po sivki. Mama mi je bila namreč povedala, da je moja nona, njena mati, devala šope sivke med svoje rjuhe in svoje perilo, tako da je ona sama in vse okrog nje dišalo po sivki. Umrla je moja nona novembra istega leta, ko sem se jaz rodil (1903). Bilo mi je torej takrat devet mesecev. Ta spomin na vonj po sivki utegne biti edini konkretni spomin, ki ga imam na svojo nono.

Tudi sicer sega moj spomin v posameznih utrinkih in prebliskih dovolj daleč. Ko sem se nekoč sklonil ob zastrtih oknih, ki so branila vstop preostri sončni svetlobi v sobo, nad svojega mlajšega sina, ki je ležal kot dojenček v košari, in se mi je dete nasmehnilo ter zakrililo od veselja z nožicami in ročicami, da je zašuštela košara, je naenkrat vstal v meni pradaven spomin. Zagledal sem se, kako sam prav tako ležim v otroški postaljici in se nad mano sklanja neskončno ljubeznivi očetov ali materin obraz. Ista mila rumenkasta svetloba je bila okrog mene. Mama in oče, oba sta nosila od nekdaj naočnike in jaz sem grabil z ročicami proti njim.

(Nadaljevanje sledi)

*) Izšla je v «Ljudskem tedniku» 6. nov. 1948.

*) O tem, da obravnava «Sonata na pepelnično sredo» osnovni alamutski problem, sem pisal že v svojem članku «Namesto uvoda k Alamutu», ki je izšel l. 1938 v «Modri ptici».